

Bratislavský KURIÉR®

denné aktuality na www.bakurier.sk

Ľudí bez domova neubúda

Zima je najťažšie obdobie pre spoluobčanov, ktorí prišli o strechu nad hlavou. Nemusí pritom ísť o ľudí, ktorí podľahli závislostiam, ako nám najčastejšie našepkávajú predsudky. Na začiatku každého príbehu sú pretrhané vzťahy

Podľa Zuzany Kulhovej z bratislavskej neziskovej organizácie Depaul sa v hmotnej núdzi ocitajú i rozvádzajúci sa muži, ktorí prenechali bývanie expartnerke, či ženy, ktoré odišli od násilníka. Ako vraví, za každým príbehom sú najmä pretrhané medziľudské vzťahy.

Nezisková organizácia Depaul Slovensko funguje od roku 2006. Dá sa odhadnúť, koľkým ľuďom v núdzi ste za čas svojej existencie pomohli?

Presne číslo ľudí, ktorí za tie roky využili naše služby, sa nedá vypočítať. Keďže niektorí ľudia bez domova využívajú viaceré naše služby, napríklad navštevujú naše denné centrum, ale i Nocľaháreň sv. Vincenta. Čo však vieme je, že za tých 16 rokov sme poskytli už viac ako milión nocľahov a integrovali sme naspäť do spoločnosti viac ako 600 ľudí.

(pokračovanie na str. 10)

Vianočné trhy potrvajú do štvrtka 22. decembra

(Viac na str. 5)

(foto zdroj Magistrát Bratislavy)

Všetkým našim čitateľom prajeme krásne Vianočné sviatky, plné lásky, pokoja a porozumenia v kruhu ľudí, s ktorými sa dobre cítia. Bol to opäť náročný rok plný zmien, nielen na komunálnej úrovni.

Všetkým Vám, ale aj novým či staronovým tímom spravujúcim naše mesto, želáme úspešný štart do nového roka, čo najviac správnych rozhodnutí a samozrejme zdravie a úsmev každý deň.

redakcia Bratislavského kuriéra

SNG sprístupnili verejnosti

Historická chvíľa nielen pre Bratislavu, ale aj pre celú krajinu. S týmto pocitom sa mohli stretnúť návštevníci, ktorí začiatkom decembra prekročili brány Slovenskej národnej galérie, aby po 21 rokoch zažili novotu a krásu jej zrekonštruovaných priestorov.

SNG je najväčšia kultúrna stavba zrekonštruovaná po revolúcii

Rekonštrukcia zahŕňala niekoľko budov či verejných priestorov a riešila aj rozsiahly areál na brehu Dunaja. "Je to najväčšia kultúrna stavba, ktorú sme začali a dokončili po revolúcii. Je to naša vizička, o ktorú sa zaslúžila tvrdá práca mnohých, vrátane ľudí z kultúrnej obce a rezortu, kolegov/kolegyň zo SNG, architektov a projektantov, dodávateľov, samotných stavbárov a mnohých ďalších," uviedla generálna riaditeľka SNG Alexandra Kusá.

Snahou architektov Martina Kusého a Pavla Paňáka bolo vytvoriť dielo, v ktorom sú skĺbené štyri posledné storočia architektúry, priestory pre modernú prevádzku inštitúcie a prezentáciu našej výtvarnej kultúry. "Príprave a realizácii projektu stavby areálu národnej galérie sme sa s kolektívom našich kolegov venovali 17 rokov. Bol to proces dlhý so všetkými peripetiami architektonickej profesie," zrekapitulovali architekti.

Vďaka tomuto významnému projektu Bratislava zároveň dostane aj úplne nový verejný priestor.

Novú SNG môžete tento rok navštíviť do 21. decembra

SNG sa rozhodla nečakať na kompletne vybavený interier či stále expozície a novú budovu bude (po) otvárať postupne.

(pokračovanie na str. 12)

Seniori nemôžu mať pocit, že sú pre spoločnosť nepotrební

Iba v Starom Meste žije viac ako 10 000 tisíc seniorov, z ktorých už vyše 600 prekročilo vek 90 rokov. Zdržovať a pomáhať našim najstarším Bratislavčanom, by preto mala byť pre každého z nás samozrejmosť.

Tým, že Jednota dôchodcov Slovenska je občianske združenie a nemá také finančné ani materiálne možnosti na činnosť, aké by malo mať, OZ je odkázané na dobrú vôľu a ochotu starostov a poslancov mestských častí. Práve preto veľa podujatí a činností

vykonáva v spolupráci s dennými centrami. Valéria Pokorná, podpredsedníčka JDS dúfa, že táto spolupráca bude aj po nedávnych voľbách úspešná i napriek prevažne mladému veku starostov a poslancov Bratislavských mestských častí.

Prečo je dôležité, aby sme sa o seniorov v rámci našej spoločnosti zaujímali?

Práca so seniormi je a bude aj v budúcnosti veľmi dôležitá. Žiadny občan v seniorskom veku nesmie mať pocit, že je pre túto

spoločnosť nepotrebný, ba až príťažou. Všetci odvideli pre túto spoločnosť kus poctivej práce, vychovali deti, zaslúžili sa o rozvoj a rozkvet spoločnosti, preto je našou povinnosťou sa o nich adekvátne postarať.

Naznačili ste, že počty

seniorov v rámci Bratislavy nie sú malé. Dá sa uviesť konkrétne číslo, teda koľko dôchodcov v rámci Bratislavy združujete?

Ku koncu roku 2022 máme v Bratislave približne 5 500 členov.

(pokračovanie na str. 4)

V centre Bratislavy jazdia od nedele dve vianočné električky

V centre Bratislavy od nedele (11. 12.) jazdia dve vianočné električky. Označené sú symbolom vločky. Premávajú po špeciálnej linke. Verejnosť sa nimi bude môcť previezť do 6. januára.

"Tento rok budú vypravené dva typy vozidiel, každé špeciálne vyzdobené a bohato vysvietené. Ve-

ríme, že na svoje si prídu všetci priaznivci mestskej hromadnej dopravy v Bratislave, obyvatelia mesta aj návštevníci. Na jazdu bratislavskými vianočnými električkami všetkých srdečne pozývam," priblížila prvá námestníčka primátora Bratislavy Tatiana Kratochvílová.

Jazdia denne okružnou

trasou centrom mesta, a to Jesenského - Námestie SNP - Kapucínska - nábrežie - Jesenského. Preprava v nich je bezplatná. "Počas dní 24. a 25. decembra ani 1. januára 2023 nebudú vianočné električky premávať," doplnil hovorca.

Prvým vozidlom je historická električka T2 (#215).

Dekorovali ju v tradičnom duchu - zdobia ju zelené vetvy čechiny, vianočné ozdoby, vianočné vence a svetelné reťaze. "Teší ma, že vypravíme opäť aj jedno historické vozidlo, ktorým potešíme nielen deti, ale aj dospelých," skonštatoval predseda Predstavenstva DPB Martin Rybanský.

Druhou električkou je klbové vozidlo K2G (#7085). Jeho vzhľad je výtvarom slovenských dizajnérov, ktorí sú zastrešení umeleckým projektom Biela noc. Zdobíť ju okrem iného bude netradičná zrkadlová fólia s vločkami odkazujúcimi na medziľudské vzťahy či rôznorodosť. "Festival Biela noc spolu s grafic-

kou dizajnérkou Miškou Chmelíčkovou pripravil vizuálny koncept s témou rôznorodosť a inakosti," dodala riaditeľka festivalu Biela noc Zuzana Pacáková.

(text a foto TASR)

Udialo sa v meste

Do Atén aj Kaunasu

Na Letisku M. R. Štefánika v Bratislave pribudnú nové pravidelné letecké destinácie. Prvou je priame spojenie do Atén, druhou destináciou je linka do druhého najväčšieho litovského mesta Kaunas. Do oboch miest je už možné zakúpiť letenky. Priama linka do metropoly Grécka bude spustená od 5. júna 2023, a to dvakrát týždenne, v pondelok a vo štvrtok. Priamu linku z Bratislavy do litovského mesta Kaunas bude prevádzkovať Ryanair od 27. marca 2023.

Nútená správa v Devíne

Nové vedenie bratislavskej mestskej časti Devín, ktorá je dlhé roky v nútenej správe, bude opätovne apelovať na kompetentných, aby situáciu riešili. Snahou bude predstaviteľom hlavného mesta i štátu opätovne priblížiť situáciu samosprávy, ako aj vysvetliť, aké neefektívne je tento jej stav udržiavať. Mestská časť nie je schopná sama vyriešiť stav nútenej správy, a to najmä s ohľadom na jej "neskutočne" dlhé trvanie. Namiesto ozdravenia prináša každoročné navýšenie dlhu na úrokoch o približne 250.000 eur.

Riziková trať pred SND

Trasovanie električkovej trate pred novou budovou Slovenského národného divadla (SND) by prinieslo vážne riziká. Upozorňuje na to Ministerstvo kultúry (MK) SR v odvolaní sa na výsledky odbornej vibroakustickej štúdie, ktorá si rezort v tejto súvislosti nechal vypracovať. Posudok expertov zo Slovenskej technickej univerzity (STU) v Bratislave, ktorých viedol Stanislav Žiaran, hovorí v neprospech vybudovania koľajovej trate na vyvýšenej stavebnej konštrukcii reprezentujúcej viadukt či estakádu ponad podzemné garáže a technické priestory SND.

Viceprimátorom bude J. Mrva

Tretím viceprimátorom Bratislavy bude Jakub Mrva. Na zasadnutí mestského zastupiteľstva o tom informoval primátor Bratislavy Matúš Vallo. Do funkcie by mal nastúpiť koncom roka. Vo funkcii viceprimátoriek Bratislavy zostávajú aj v novom volebnom období Tatiana Kratochvílová ako prvá zástupkyňa primátora a Lenka Plavuchová Antalová. V minulom volebnom období zastávala post viceprimátorky Bratislavy aj Zdenka Zaťovičová.

Hlavná architektka odchádza

Hlavná architektka Bratislavy Ingrid Konrád odchádza po viac ako 11 rokoch zo svojej funkcie. Robí tak na vlastnú žiadosť. Na jej miesto nastúpi Juraj Šujan, ktorý pôsobí ako poradca primátora pre územné plánovanie a rozvoj mesta. Mestské zastupiteľstvo Konrád odvolalo z tohto postu k 14. decembru. Šujan do funkcie nastúpi 15. decembra. Primátor Bratislavy Matúš Vallo jej poďakoval za prácu, ktorú pre hlavné mesto vykonávala počas uplynulých 11 rokov.

Vagač s platom vyše 5400 eur

Nový starosta bratislavského Starého Mesta Matej Vagač bude poberať mesačne plat vo výške viac ako 5440 eur. Ide o základný mesačný plat šéfa miestnej samosprávy zvýšený o 40 percent. Rozhodli o tom staromestskí miestni poslanci. V rozprave síce miestny poslanec Radoslav Števík navrhol, aby starosta poberal iba základný plat. Odôvodnil to tým, z postu šéfa miestnej samosprávy pre mestskú časť ešte nič neurobil, "iba" vyhral voľby.

Máte zaujímavú tému? Staňte sa našimi ďalšími očami v teréne. Vaše námety posielajte na: redakcia@bakurier.sk

Mesačník Bratislavský kuriér vydáva Staromešťan, s.r.o. (Sedlárska č. 8, 811 01 Bratislava, IČO: 36842834)

Šéfredaktor: Peter Kimijan, sefredaktor@bakurier.sk, Redakcia: Jana Pohanková, Veronika Trojanová. E-mail: redakcia@bakurier.sk.

Inzercia: inzercia@bakurier.sk. Grafika: Rastislav Biznár, r.biznar@gmail.com. Tlač zabezpečuje CROMWELL a.s. Registrované MK SR: EV3820/09. ISSN 1338 - 1830.

Distribúcia: vlastné stojany a na frekventovaných miestach Bratislava - 74 lokalít. Najbližšie číslo vychádza 18. 1. 2023

Sviatočné pečenie podľa známych tvárí

Vianoce a s nimi spojené ostatné sviatočné dni, počas ktorých by sme mali po celom roku konečne trochu vydýchnuť, už nám pomaličky klopú na dvere. A tak sme oslovili tri známe dámy – herečku Moniku Hilmerovú, speváčku Máriu Čírovú a moderátorku Mariannu Ďurianovú, aby sa s nami podelili o ich najobľúbenejší rodinný vianočný recept.

Marianna Ďurianová:

„Zmrzlinky u nás vo vianočnom čase nikdy na stole nechýbajú. Je to skvelý recept najmä pre rodiny, kde si aj detičky môžu pochutnať na zimenej alternatíve letnej pochúťky.“

Zmrzlinky

Suroviny:

Tortové oblátky
2dcl mlieka
3 lyžice hladkej múky
250g masla
350g práškoveho cukru
Dve vajcia
Práškový cukor
200g Čokoláda na varenie

Postup:

Tortové oblátky si narežeme na štvorce 8x8 cm. Na hrniec s vodou si natiahneme gázu, alebo utierku a vodu necháme zovrieť, potom stiahneme na minimum. Na utierku poukladáme štvorce a necháme na pare zmäknúť. Potom ich vyformujeme do tvaru kornútku. Necháme uschnúť. Uvaríme si 2dcl mlieka a tri lyžice hladkej múky na kašu. Necháme úplne vychladnúť. Spolu 250g masla, 200g práškoveho cukru a dve žĺtka vymiešame do peny. Bielka a 150g práškoveho cukru vyšľaháme nad parou, aby vznikol pevný sneh. Vychladnutú kašu zmiešame s vymiešaným maslom a pridáme vychladnutý sneh. Zmes dáme do cukrárskeho vrecúška a plníme ňou kornútky. Vrch polejeme čokoládou. A zjeme. (smiech)

Monika Hilmerová:

„Na Vianoce rada prichystám aj nejaké koláče. Milujem obyčajné linecké koláčky. Jednak mi veľmi chutia a ich ďalšia výhoda je, že sú jednoducho a rýchlo urobené a pomáhajú mi s nimi hravo aj deti. Už je to taká naša vianočná tradícia, podobne ako s medovníčkami.“

Linecké koláčky

Suroviny:

300 g múka hladká špeciál
200 g maslo
100 g cukor práškový

2 ks žĺtky

2 kávové lyžičky kôra citrónová
1 balíček cukor vanilkový
1 kávová lyžička prášok do pečiva
Malinový alebo jahodový lekvár
50 g (na posypanie) cukor práškový
Rumová aróma

Postup:

Ingrediencie na cesto spolu spracujem a vyvaľkám na hrúbku asi 3 mm. Vykrajujem plné tvary a tvary s dierkami. Na plech si uložím papier na pečenie. Pečiem asi 7 minút vo vyhriatej trúbe na 170 °C. Kontrolujem si, aby sa nepripálili. Potom spojím lekvárom predierkovanú časť s plnou vykrojenou a na záver jemne posypem práškovým cukrom.

Mária Čírová

svojej päťčlennej rodinke okrem tradičného sviatočného menu i slané pochutiny, napríklad v podobe krehkých tyčínok, ktorými nepohrdne ani žiadna návšteva.

Tvarohové tyčinky

Suroviny:

250g hladkej múky
250g tvarohu (hrudkového)
250g masla
1 vajce
soľ
rascu alebo sezam

Postup:

Tvaroh, maslo a múku zmiešame dokopy a vypracujeme hladké cesto. Necháme odpočívať v chladničke približne 30 minút. Potom cesto vyvaľkáme na hrúbku približne 8 mm a povrch potrieme vyšľahaným vajcom. Posolíme, posypeme rascou alebo sezamom a narežeme na pásiky podľa vlastnej preferencie. Pečieme na plechu vystlanom papierom na pečenie pri teplote 180 stupňov, až kým sa nám tyčinky nezačnú sfarbovať do zlatohneda.

(vt, foto zdroj fcb, RTVS)

Seniori nemôžu mať pocit, že sú pre spoločnosť nepotrební

(Dokončenie zo str. 1)

Koľko nových členov vám ročne pribúda v rámci hlavného mesta?

Pred pandémiou bol ročný nárast cca 300 členov. Korona našu činnosť zabrzdiť, žiaľ veľa členov jej podľahlo a mnoho príslušníkov vyšších vekových kategórií stratilo záujem o spoločenský život a uzatvorilo sa pred svetom. Teší nás však skutočnosť, že sa k nám pridávajú seniori, ktorí v tomto období dovŕšili dôchodkový vek a majú záujem zapájať sa do našich aktivít.

Aká je vlastne úloha organizácie Jednoty dôchodcov?

Hlavnou úlohou JDS je bojovať za práva a lepší život seniorov, a to nielen členov, ale celej dôchodcovej verejnosti. JDS robí všetko

ako zapájanie sa do verejného života, návšteva kultúrnych podujatí, snaží sa rôznymi športovými podujatiami, adekvátnymi veku, utužovať zdravie a fyzickú kondíciu dôchodcov.

Čo si pod týmto môže senior, ktorý ešte nie je rozhodnutý, či ku vám vstúpi, môže predstaviť?

JDS usporadúva rôzne aktivity, ako výstavu ručných prác, prehliadku speváckych súborov, prehliadku v prednese poézie, prózy a vlastnej tvorby. Množstvo členov JDS navštevuje akadémiu tretieho veku. Pravidelné stretávanie sa v základných organizáciách utužuje vzťahy, vytvára nové priateľstvá. Každá základná organizácia usporadúva pre svojich členov rôzne výlety, posedenia pri rôznych príležitostiach, napríklad pri životných ju-

novia JDS využívať?

Jediným finančným benefitom je možnosť zúčastniť sa na relaxačno-liečebných pobytoch, ktoré MPSVaR dotuje čiastkou 50,- € na jeden poukaz. JDS dostáva dotáciu na 7 000 poukazov ročne pre celú republiku, z toho pripadá na Bratislavu cca 450 poukazov.

Je to dostatočná pomoc?

Tento počet je nedostatočný, ak berieme do úvahy, že na Slovensku je cca 1,5 milióna dôchodcov. Spolu pracujeme so 16 kúpeľňami zariadeniami na celom Slovensku a snažíme sa, aby sa týchto pobytov každoročne zúčastňovali iní seniori. Najväčším benefitom je, že seniori nezostávajú uzatvorení vo svojej bubline, ale nachádzajú priateľstvá a pomoc medzi seberovnými.

majú finančné ťažkosti?

Naša organizácia je nezisková, preto finančná pomoc neprichádza do úvahy. Dokážeme však pomôcť v núdzi, napríklad vybavením umiestnenia v sociálnom zariadení, pomocou pri nákupoch, upratovaní, hygiene. Pomáhame pri rozvoze stravy pre imobilných seniorov. Naši členovia navštevujú osamelých dôchodcov vo svojich domovoch, kde okrem praktickej pomoci tiež povzbudia milým slovom.

Znamená to, že spolupracujete v nejakej rovine aj so zariadeniami sociálnych služieb?

V prípade potreby spolupracujeme so zariadeniami sociálnych služieb pri umiestňovaní seniorov v týchto zariadeniach.

Aktuálne máme pred sebou sviatky, ktoré by sme mali tráviť v kruhu

rodiny, najbližších. Organizuje JDS pre seniorov v Bratislave nejaké Vianočné podujatia?

Každá základná organizácia JDS na území Bratislavy pripravuje pre svojich členov posedenie s malým občerstvením a kultúrnym programom pri vianočnom stromčeku. Pri tejto príležitosti odmení najaktívnejších členov, poďakuje im za prácu.

A čo jednotlivci, seniori, ktorí už nikoho nemajú? Zabezpečuje JDS službu, kedy členovia chodia za osamotenými seniormi, aby na Vianoce neboli sami?

JDS ako organizácia takúto službu neposkytuje, ale veľa našich členov sa stará o osamelých ľudí. Napríklad vo svojom susedstve, kde im prinesú sviatočnú večeru, prípadne sa susedia stretnú a spoločne strávia sviatočné chvíle.

Ak sme navnadili nej-

akých bratislavských seniorov a chceli by sa ku vám pridať, tak akú najjednoduchšiu cestu by ste im poradili?

V každej Bratislavskej mestskej časti pracujú okresné organizácie, ktoré zastrešujú viac ako 100 základných organizácií. Na stránke www.jds.sk sa nachádza zoznam predsedov okresných organizácií, ktorí ochotne poradia, ako sa stať našim členom. Odporúčiam záujemcom základnú organizáciu, ktorá pôsobí najbližšie k ich bydlisku. Ročný príspevok člena na činnosť sú 2,- €. Tešíme sa na každého nového člena, ktorý prejaví záujem o členstvo v našej organizácii. Ako protihodnotu môžeme poskytnúť spoločenstvo aktívnych a príjemných seniorov, ktorí dokážu prekonať vašu samotu, prípadne spoločne zdieľať radosti aj trápenia života.

(vt, foto JDS)

pre to, aby starší ľudia neboli osamotení, nepodliehali depresiám. Aktivizuje seniorov na rôzne činnosti,

bileách, vyznamenáva aktívnych členov, atď.

Aké, prípadne i finančné benefity môžu čle-

Ak sa na vás obrátia, tak dokážete pomôcť i seniorom, ktorí sú osamotení, prípadne

Bratislava plánuje rozpočet schváliť až v januári

Hlavné mesto sa pridá k samosprávam, ktoré začnú rok 2023 v rozpočtovom provizóriu. Odôvodňuje to tým, že návrh rozpočtu na budúci rok nebolo možné pripraviť pre dynamiku legislatívnych zmien. Materiál by mal byť hotový na prelome rokov, prípadne v januári 2023. Pre TASR to uviedla hovorkyňa Bratislavy Dagmar Schmucková.

"Vzhľadom na dynamiku prijímaných legislatívnych zmien doteraz nebolo možné pripraviť návrh rozpočtu. Aktuálne pracujeme

na jeho príprave a predpokladáme, že finálny návrh bude na prelome rokov, respektíve v januári 2023," skonštatovala Schmucková. Materiál by mal byť zverejnený koncom januára. Hlavné mesto pritom dlhodobo upozorňovalo, že zvýšenie daňového bonusu, ktorý v utorok (6. 12.) odobrili poslanci Národnej rady SR, bude mať zásadne negatívny vplyv na chod služieb pre obyvateľov, ktoré poskytujú samosprávy. "Nové zákonné povinnosti a inflácia už mestám a obciam ukrojili zdroje

v hodnote približne jednej miliardy eur a schválená legislatíva spôsobí ďalšie výpadky príjmov v miliónoch eur," podotýka Schmucková. Sľubované kompenzácie na ich vykrytie samosprávam podľa magistrátu stačiť nebudú. Aby udržal poplatky na súčasnej úrovni, mesto šetrí na prevádzke úradov a zamestnancoch. "V nevyhnutnej miere obmedzujeme služby aj tam, kde je to možné," doplnila Schmucková.

(TASR)

Do práce a školy denne prichádza vyše 58.000 osôb

Za prácou či do školy do Bratislavského kraja denne prichádza 58.293 osôb. Vyplýva to z minuloročného Sčítania obyvateľov, domov a bytov (SODB). TASR o tom informoval Štatistický úrad (ŠÚ) SR.

"Do Bratislavského kraja denne prichádza 44.550 ľudí za prácou, 13.743 detí s študentov do školy. Inak ako denne za prácou do Bratislavského kraja dochádza 23.581 ľudí a do školy takmer 7000 ľudí," priblížila hovorkyňa

pre SODB 2021 Jasmina Stauder.

Najviac ľudí prichádza z Trnavského a Nitrianskeho kraja. "Vysoké percento migrujúcich tvoria aj oby-

vatelia Banskobystrického a Košického kraja," dodala hovorkyňa.

(text a foto TASR)

Vianoce v Bratislave.

Výber z programu mestských častí od 16.12

Bratislavčania, ktorí tento rok zostanú na vianočné sviatky doma, si môžu užiť pestrý program nielen na obľúbenom Vianočnom Hlavnom trhu. Atmosféru Vianoc zažijete aj mimo centra mesta. Kultúrny program ponúkajú aj jednotlivé mestské časti a po dvoch rokoch pandémie je z čoho vyberať. Program z vybraných mestských častí uvádzame od 16. decembra.

Petržalka

Vianočné trhy na Námestí Republiky

16. 12. 2022 | 18:00-20:00

Andrea Bučko Trio

17. 12. 2022 | 18:00-20:00

La Jana & Her Cats, Kuštárovci

18. 12. 2022 | 18:00-20:00

Robo Opatovský a kapela, Acapella FOR YOU

21. 12. 2022 | 17:00

Radostné Vianoce SZUŠ Rusovce, La Musica

Miestna knižnica Petržalka:

23. 12. 2022

Betlehenské svetlo knižnica Vavilovova

Petržalská klubovňa aktívnych seniorov:

16. 12. 2022 | 10:00 – 11:00 Správna životospráva a Vianoce

16. 12. 2022 | 12:00-14:00 Punčová klubovňa so Starostom MČ Petržalka

Dom kultúry Zrkadlový háj:

16. 12. | 19:00

Večer autentického folklóru – Terchovské Vianoce, vstup 15 €

18. 12. | 17:00,

Vianočný koncert Metropolitný orchester Bratislava, vstup 15€ /12€/5€

19. 12. | 20. 12. | 19:00

koncert Jaromír Nohavica, vstup 33 € / 31 €

Dom kultúry Lúky:

16. 12. | 8:30 – 13:00

Mobilné planetárium, vstup 2,50 €

17. 12. | 10:00 – 19:00

Zázraky pre zraky komunitný vianočný bazár, vstup 3 €

01. 12. 2022 – 06. 01. 2023

Strom vianočných vínšov a prianí

Ružinov

16.12. | 17:00 h

Prievozský Adventný Trh

Tvorivé dielne a hudobné vystúpenie Anky Repkovej a Vilima Vitéza.

Vstup zadarmo.

Csákyho záhradníctvo, Parková 4

17.12. | 14:00 h

SD Nivy

RUŽINOVSKÉ DETSKÉ KINO

Mimi a Líza: Záhada vianočného svetla

Animovaná rozprávka.

SR/ČR, vstup zadarmo pre rodiny z Ružinova

18.12. | 10.30 h

NEDEĽNÉ ROZPRÁVKOVÉ DOPOLUDNIE

Divadelné predstavenie pre deti.

O Zvonárovi Končekovi - Vianočná rozprávka,

Divadlo pod balkónom

Vstup 3 €

18.12 | 16.00 h

ROZSVIETENIE 4. ADVENTNEJ SVIECE

Účinkuje: HDS Ševčenkovi, pred DK Ružinov

19.12. | 14:00 h, SD Nivy

RUŽINOVSKÉ KINO PRE SENIOROV

Betlehenské svetlo

Komédia.

ČR, 2022, 99 min.,

vstup zadarmo pre seniorov z Ružinova

13.1. | 17:00 h

PRIEVOZSKÉ TVORIVÉ DIELNE

Eko vrecko

Vrecko na ovocie a zeleninu ušité z upcyklovanej záclony.

Kapacita obmedzená, je nutné sa registrovať na www.cultusruzinov.sk.

Vstup zadarmo.

Záhorská Bystrica

17.12.2022

Vánoce pod Krispánkem, Ľudový dom, Záhorská Bystrica

Tradičné podujatie, ktoré je plné ľudovej piesne, tradícií a miestnych dobrôt. Lokálny vianočný trh ožije folklórnym súborom CHASA, predajom handmade výrobkov a drevených ozdôb, pre deti pripravujeme čítanie v miestnej knižnici.

31.12.2022

Silvestrovská zábava, Spoločenský dom, Záhorská Bystrica

Privítanie nového roka v kruhu priateľov a známych pri dobrej hudbe a chutnom jedle. Silvestrovskú zábavu organizuje miestne OZ Klub dôchodcov.

Staré Mesto

17. 12. | 10:00

LES SIRÈNES

Výber svetových kolied v podaní ženského komorného zboru.

Zbormajster: L. Kunst

Trhovisko Žilinská

17. 12. | 17:00

LES SIRÈNES

Výber českých a svetových vianočných kolied.

Organ: M. Jakubíček (CZ), zbormajster: L. Kunst

Dóm sv. Martina

18. 12. | 18:00

VIANOCE S NAMI

22 MUSICA BRATISLAVENSIS, Jesenný cyklus

Účinkuje: MUSICA AETERNA, umelecký vedúci P. Zajíček

Sólo: M. Masaryková (soprán), R. Kubínová (flauta), M. Mestická (flauta)

Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia – hlavný partner a Nadácia mesta Bratislavy.

Vstupenky: ticketportal.sk, na mieste hodinu pred koncertom

Hudobný salón Zichyho paláca, Ventúrska 9

20. 12. | 18:00

ÁRIE A PIESNE

Vianočný koncert

Účinkujú: B. Ferancová, T. Hajzušová (spev), M. Rodriguez Brülllová (gitara)

Vstup voľný

Hudobný salón Zichyho paláca, Ventúrska 9

STAROMESTSKÉ VIANOČNÉ TRHY 2022

HVIEZDOSLAVOVO NÁM.

16. 12.

18:00 FS STUDIENKA A SPEVULE

19:00 ROCKIN´BALLS

20:00 DJ

17. 12.

16:00 DETSKÝ PROGRAM S DARČEKMI

17:00 FUNKIEZ

18:00 TRADITIONAL & REVIVAL JAZZ BAND

19:00 SILVIA JOSIFOSKA TRIO

31. 12.

ROBO PAPP, EVERLONG A INÍ.

DETI

18. 12 | 10:30 KOCÚR MURKO A VIANOČNÝ STROMČEK

12:00 КАК ЕМЕЛЯ ЗА ЁЛКОЙ ХОДИЛ

БÁБКОВÉ PREDSTAVENIA DIVADLO OMNIBUS

Pre deti od 3 rokov, cca 45 min.

KC Školská 14

SENIORI

každý utorok | 11:00

SENIORSKÉ MATINÉ

Kino Film Europe, Pistoriho palác, Štefánikova 25

Vstupné: 4,50 € (seniori 3,50 €),

20. 12. RODINKA BÉLIER

Hudobná komediálna dráma o dcére nepočujúcich rodičov, u ktorej učiteľ hudby objaví dar krásne spievať.

Kto chce pochopiť hudbu, nepotrebuje sluch, ale srdce.

Účinkujú: F. Damiens, K. Viard a ďalší.

Devínska Nová Ves

17.12.2022 | 17.00 h

VIANOCE S KOBYLKOU

Tradičné vianočné vystúpenie DFS Kobylka a hostí

Miesto: veľká sála Istra Centra, Hradištná 43, Devínska

Nová Ves

17.12. 2022 | 19.00 h.

TIĤÁ NOC, SVĀTÁ NOC

ČINOHERNÝ KLUB BRATISLAVA O.Z., I. Bukovčana 16,

Vianočná komédia činoherného klubu

Vstupné: 17 €

Miesto: DK Ružinov, malá sála, Ružinovská 28

21.12.2022 | 15.00 - 18.00 h

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA, Istrijská 22

VIANOČNÉ DIELNE

Koncerty, rozprávky, tance, výtvarné dielne, vianočný punč a chlieb s masťou a iné dobroty...

Miesto : ZUŠ, Istrijska 22

Karlova Ves

16. 12. | 19.00 h

Karlovské centrum kultúry - Vianočná tančiareň s B-Swing

Rozbaľte to na Vianoce swingovo! Do tanca vám zahrá Gabo Jonáš Swingtet & Katka Suchoňová. Na tanečnom tasteri pre úplných začiatčníkov si môžete vyskúšať swingové kroky a tancovať, až kým neuvidíte zlaté prasiatko. Vstupné 14 €.

17. 12. | 17.00 h

Karlovské centrum kultúry - Vianočný program s FS Dolina: Prišli sme k vám na koledu. 60 min.

Folklórne pásmo vianočných piesní, zvykov a tradícií z Považia. Vstupné: 8 € a zľavnené 5 €.

18. 12. | 14.00 do 22.00h

Karlovské centrum kultúry - Viac ako len koncert v kruhu.

Koncert a workshop osobnostného rozvoja. Projekt speváčky, skladateľky, hlasovej koučky Anny Re, speváka a skladateľa Jána Smolíka a lektora sebarozvoja Milana Surgoša. Špeciálny hosť Roman Pomajbo. Vstupné 55 €

Od nedele sa zmenili cestovné poriadky pre vlaky i regionálne autobusy

V integrovanom dopravnom systéme v Bratislavskom kraji (IDS BK) sa od nedele (11. 12.) zmenili cestovné poriadky pre vlakovú dopravu i regionálnu autobusovú dopravu. V rámci bratislavskej mestskej hromadnej dopravy (MHD) príde k úpravám na niektorých nočných linkách a tiež k premenovaniu niekoľkých zastávok MHD.

rýchlikov Bratislava - Trenčín - Žilina do IDS BK.

Na linkách S50, S60 a S70 sa zavádza pravidelný 30-minútový interval v špičke počas pracovných dní. V sedle pracovných dní a počas voľných dní bude platiť 60-minútový interval. Linka S20 bude mať po novom pripravený cestovný poriadok na modernizáciu železničnej trate Bratislava - Devínska Nová Ves - Malacky - Kúty. Linka S55 bude premávať na novej trase Bratislava-Petržalka - Pezinok, a to s hodinovým intervalom v špičke pracovných dní. Linka S65 sa ruší. Novinkou je tiež zavedenie expresných liniek R20, R50, R60 a R70 a zaradenie

Počas víkendov vzrastie počet vypravovaných osobných vlakov na linke Bratislava - Galanta z desiatich na 18 a na linke Bratislava - Malacky z 11 na 19. Počet vypravovaných osobných vlakov ostane na linke Bratislava - Trnava cez víkend zachovaný, a to v podobe 20 vlakov.

Výhodou tiež bude skrátenie jazdnej doby vlakov REX. Na linke Bratislava - Trnava bude po novom 33 minút (nezastavia v Šenkviaciach) a na trase Bratislava - Galanta 32 minút (nezastavia v Ivanke pri Dunaji, Bernolákove, Seneci a Sládkovičove). Počet

vlakov vypravovaných na týchto tratiach sa počas pracovných dní mení len minimálne.

V regionálnej autobusovej doprave sú zmeny na takmer všetkých linkách, a to pre zachovanie nadväznosti na vlaky, ktoré predstavujú nosnú časť integrovaného dopravného systému. "Urobili sme maximum, aby aj od zmien cestovných poriadkov mali cestujúci vyhovujúce spojenia a aby ich výsledná ponuka v rámci IDS BK naďalej motivovala cestovať verejnou dopravou," skonštatoval Matúš Kužel, generálny riaditeľ Bratislavskej integrovanej dopravy (BID) ako koordinátora IDS BK.

Samostatnou kapitolou sú úpravy na linkách v úseku Bratislava - Rovinka - Dunajská Lužná, kde prichádza k výraznému posilneniu v poobednej špičke na linkách 725, 727 a 737. Zavádzajú sa tiež nové linky 622 (spájajúca zastávku Bratislava, Bajkalská s novou časťou Bernolákova) a 648 (spoje spájajúce Senec so Zlatými Klasmami cez Kráľovú pri Senci). Pridávajú sa zároveň viaceré zastávky, úpravou prešli aj regionálne nočné linky.

V rámci bratislavskej MHD prichádza k úpravám na nočných linkách, konkrétne 27, N37 a N70. Premenuje sa tiež niekoľko zastávok vrátane zastávky Aupark na Panónskej ceste, ktorá ponesie nový názov Pri sade, a konečnej zastávky linky 50 premenovanej na OC Einsteinoва.

Bližšie informácie o zmenách spolu s grafikonmi sú zverejnené na webovej stránke www.idsbk.sk.

(TASR, zdroj imhd.sk)

Bratislavské diaľnice dostávajú nové dopravné značky

Národná diaľničná spoločnosť (NDS) osádza na bratislavských diaľniciach nové zvislé dopravné značky. Aktuálne sa výmena dopravného značenia týka časti diaľnice D2. Výmenu realizuje v zmysle novej legislatívy. Informovala hovorkyňa NDS Eva Žgravčáková. Výmena značiek za novšie verzie bude pokračovať aj budúci rok.

Žiline. Budúci rok by mali pribudnúť aj na diaľnici D2 či rýchlostnej ceste R1.

Kilometrovník je malá nižšia značka na krajnici diaľnice či rýchlostnej cesty, zobrazujúca polohu staníc a zároveň vzájomné

"V súčasnosti vymieňame prízemné trvalé dopravné značenie na diaľnici D2 v úseku od Lamača po Pečňu. Do konca roka bude výmena ukončená. Aktualizáciu prízemného trvalého dopravného značenia na diaľnici D1 v úseku Pečňa - Vajnory plánujeme vykonať na jar 2023," priblížila Žgravčáková.

Na diaľniciach v hlavnom meste pribudli tento rok aj nové kilometrovníky. Osadili ich na diaľnici D1 od križovatky Pečňa v Bratislave až po križovatku Hričovské Podhradie pri

vzdialenosti na trase. Informácia z kilometrovníka o aktuálnej polohe môže motoristovi pomôcť napríklad pri zavolaní pomoci v prípade núdze. Na diaľnici sa nachádzajú s frekvenciou každých 0,5 kilometra a na vetvách diaľničných križovatiek každých 100 alebo 200 metrov.

(TASR, zdroj touchit.sk)

— INZERCIA —

www.konditoreikormuth.sk

Konditorei Kormuth

BRATISLAVA SEDLÁRSKA 8

SND je bez vedenia, po 44 rokoch odišla aj herečka Zdena Studenková

Posledný októbrový deň bol aj posledný deň Mateja Drličku, generálneho riaditeľa SND vo funkcii. Ministerka Milanová ho odvolala kvôli medializovaným vyjadreniam na adresu umelcov a politikov. Drlička sa za svoje slová ospravedlnil, ministerke zároveň ponúkol rezignáciu. Udalosti následne nabrali nečakane rýchly spád.

Veta v Budapešti rozpútala sériu výpovedí

Rozhodnutie ministerky odvolať Mateja Drličku za nevhodnú vetu už ku koncu októbra spustili vlnu kritiky z radov hercov, vedenia divadla aj verejnosti. Najskôr za zamestnancov a členov umeleckých zložiek SND vyzval ministerku k prehodnoteniu svojho rozhodnutia herec Tomáš Mašťalir.

Na stretnutí s médiami namietal, že Drličkovým odchodom sa skončí obrodenie SND. Poukázal tiež na rozporuplnosť v odôvodnení, ku ktorému došlo podľa herca na základe "jedného nešťastného vyjadrenia, ktorými je verejný a politický priestor v posledných rokoch preplnený".

Bývalý riaditeľ SND považuje svoj výrok v Budapešti

za zámienku k jeho odvolaniu, na ktorú sa už dlhšie čakalo. „Verím, že dnes je už každému jasné, že môj výrok v Budapešti, vytrhnutý z kontextu, nebol skutočným dôvodom môjho odchodu. Malá skupina bývalých zamestnancov a malá skupina poslancov NR SR pracovali dlhé mesiace na mojom konci," informoval v reakcii na dianie na sociálnej sieti.

Svoju podporu mu následne vyjadrili aj najbližší spolupracovníci. Všetci trinásť členovia Umeleckej rady SND po Drličkovom odchode rezignovali.

Ministerka kultúry Natália Milanová po odvolaní generálneho riaditeľa SND Mateja Drličku vybrala jeho nástupcu zo svojich úradníkov. Ten má viesť divadlo do ďalšieho výberového konania. Od 1. novembra poverila vedením Slovenského národného divadla Jozefa Švolíka, vedúceho oddelenia umenia a umeleckých inštitúcií ministerstva kultúry, pod ktorého spadajú aj štyri štátne divadlá.

"Ministerstvo kultúry týmto krokom garantuje udržanie stability a kontinuity Slovenského národného divadla až do výberu nového generálneho riaditeľa alebo novej generálnej riaditeľ-

ky," priblížila pre TASR hovorkyňa rezortu kultúry Zuzana Viciaňová.

Po 44 rokoch končí v SND aj Zdena Studenková

Na konci novembra zavŕšila sériu odchodov aj azda najznámejšia slovenská herečka. Z Činohry SND odchádza po vyše štyroch desiatkach rokov herečka Zdena Studenková. „Áno, dala som výpoveď. Momentálne mi plynú výpovedná lehota," priznala pre denník Nový čas. Dôvodom je podľa nej rezignácia bývalého riaditeľa SND Mateja Drličku.

"Priятие jeho rezignácie a ukončenie jeho pôsobenia v tejto pozícii, ako aj rozčarovanie z politického vplyvu na výkon tejto funkcie viedlo u mňa k silnej strate motivácie, ktorá je pre moju prácu kľúčová," zdôvodnila Studenková.

Herecká legenda Zdena Studenková bola súčasťou Slovenského národného divadla vyše 40 rokov. Za ten čas odohrala veľké množstvo postáv v divadelných hrách a je otáznou či naďalej bude účinkovať v predstaveniach, ktoré má v repertoári Činohry SND. Dianie a ďalší osud divadla budeme v redakcii naďalej sledovať.

(jp, foto SND)

Postavia takmer 800 drevených ohrádok na zber vianočných stromčekov

V Bratislave sa osadí takmer 800 drevených ohrádok na zber vianočných stromčekov. Z vyzbieraných stromčekov vzniknú knižnice. Vlni vďaka projektu odviezli vyše 200 ton stromčekov do kompostárne.

"Tretia sezóna projektu sa bude niesť v znamení ďalšej zmysluplnej spolupráce. Stromčeky sa premenia na knižnice, ktoré aj s knihami z KOLO, nášho Bratislavského centra opätovného použitia, venujeme napríklad centrám pre deti a rodiny, dobrovoľníckemu centru či domovom seniorov," doplnil primátor Matúš Vallo.

S inštaláciou ohrádok sa

začína vo štvrtok (15. 12.) a potrvá do konca roka. "Zber vianočných stromčekov sa začne 4. januára a máme naplánovaný zvoz až do 25. februára," doplnila Martina Čechová zo spoločnosti Odvoz a likvidácia odpadu. Poprosila ľudí, aby stromčeky umiestňovali do ohrádok odzdobených, aby sa

dali materiálovo zhodnotiť. Vyzbierané stromčeky odovzdajú na spracovanie na drevotriessku. Ohrádky sú vyrábané z kalamitného dreva z bratislavských Mestských lesov a vyrába ich a inštaluje komunálny podnik.

(TASR, foto OLO)

Kraj bude začínať rok 2023 v provizórii, rozpočet má schvaľovať v januári

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) bude začínať rok 2023 v rozpočtovom provizórii. Rozpočet na budúci rok plánuje schvaľovať až koncom januára. Zastupiteľstvu, v ktorom v tomto volebnom období sedí množstvo nových poslancov, chce dať dostatočný priestor na oboznámenie sa s ním. Rovnaký postup aplikoval Úrad BSK aj po predchádzajúcich voľbách na prelome rokov 2017/2018.

"Poslancom chce dať kraj priestor na podrobné oboznámenie sa s chodom BSK a jednotlivými zložkami rozpočtu.

V prípade schvaľovania rozpočtu v decembri by bol tento priestor značne obmedzený a rozpočet by bol schvaľovaný narýchlo," uviedla pre TASR hovorkyňa BSK Lucia Forman.

Na otázku, či to nebude mať pre kraj negatívny dosah, keďže budúci rok sa z pohľadu inflácie i energokrízy označuje za kritický, odpovedala hovorkyňa záporne. Pri predpokladanom schválení rozpočtu ešte v januári nebude mať

toto posunutie podľa nej prakticky žiadny dosah. "Použitie finančných prostriedkov za január bude môcť byť na konci januára v súlade so schváleným rozpočtom," poznamenala Forman.

Návrh rozpočtu má byť v zmysle legislatívy zverejnený na úradnej tabuli minimálne 15 dní pred prerokovaním v zastupiteľstve. Prvé budúročné zasadnutie poslancského zboru je predbežne navrhované na 27. januára 2023. Kraj však materiál plánuje zverejniť aj v skoršom termíne, a to začiatkom januára.

(TASR)

Nevyhadzujte knihy - darujte ich nám
kontakt 0907 701 786

Právnik radí

JUDr. Branislav Záhradník

Už nejaký čas sa starám o psa svojej dlhodobého chorej kamarátky. Nie som si istý, či to musím oznámiť na miestnom úrade a platiť daň za psa? Je predpoklad, že bude u mňa ešte pár mesiacov. Nechcem mať zbytočné problémy, preto prosím o radu.

Základné podmienky pre zdaňovanie psa upravuje Zákon č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. Daň za psa je jedným z druhov tzv. miestnych daní, ktoré môže obec ukladať. Predmetom dane za psa je pes starší ako 6 mesiacov chovaný fyzickou alebo právnickou osobou. Predmetom dane nie je

pes chovaný na vedecké alebo výskumné účely, alebo pes umiestnený v útulku zvierat alebo pes so špeciálnym výcvikom, ktorého vlastní alebo používa občan s ťažkým zdravotným postihnutím. Daňovníkom podľa §23 citovaného zákona je fyzická alebo právnická osoba, ktorá je vlastníkom psa alebo držiteľom psa, ak sa nedá preukázať, kto psa vlastní. Sadzbu dane určuje obec v eurách za jedného psa a kalendárny rok vo všeobecne záväznom nariadení, v ktorom taktiež ustanoví prípadné oslobodenia od dane alebo zníženia dane. Daňová povinnosť vzniká prvým dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom sa pes stal predmetom dane a zaniká posledným dňom mesiaca, v ktorom pes prestal byť predmetom dane. Dôležitá je miesta príslušnosť podľa §28 zákona, ktorý určuje, že správu dane vykonáva obec, na ktorej území je pes chovaný. Z uvedených zákonných ustanovení je potrebné posúdiť, či Vami chovaný pes je predmetom dane. Ak áno, je zrejmé, že daňovníkom je vlastníkom psa, to znamená vaša kamarátka. Keďže pes je chovaný na území obce, kde vy

bývate a ak to nie je točná obec, kde zároveň býva Vaša kamarátka, je potrebné vznik daňovej povinnosti oznámiť miestne príslušnej obci (resp. mestskej časti v rámci Bratislavy). Túto povinnosť si musí splniť vlastník psa. Prirodzene, z dôvodu zdravotného stavu alebo aj z akýchkoľvek iných dôvodov sa môže dať v daňovom konaní zastupovať zástupcom podľa §9 ods. 2 Zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní v znení neskorších predpisov, ktorého si zvolí a ktorý koná v rozsahu plnomocenstva udeleného písomne alebo ústne do zápisnice u správcu dane. Ďalej odporúčam preštudovať príslušné všeobecne záväzné nariadenie obce (alebo mestskej časti), v rámci ktorého budú stanovené podrobnejšie podmienky, prípadne iné možné oslobodenia alebo zníženia dane, ktoré by sa mohli vzťahovať na konkrétnu situáciu. Prirodzene, ak Vaša priateľka doteraz platila daň za psa v mieste svojho bydliska, je potrebné na tomto mieste oznámiť zánik daňovej povinnosti, aby nedošlo k dvojitému zdaňovaniu.

Svoje podnety môžete posilať na adresu redakcia@bakurier.sk.

Hento Toto: „Nehráme na ľútosť a postihnutie našich kresličov nezdôrazňujeme.“

Nie často sa dá povedať, že na niečo v Bratislave môžeme byť obzvlášť hrdí. No projekt inkluzívnej kreatívnej značky Hento Toto je presne tým prípadom, pretože ako jediný svojho druhu na Slovensku zapája do tvorivého pracovného procesu ľudí s mentálnym postihnutím.

Na akom princípe fungujú a aké produkty tvoria, nám porozprávala Helena Kusá z OZ Bol raz jeden človek.

Predpokladáme, že mnohí čitatelia sa už s nejakou brošňou z vašej dielne stretli, ale možno nevedeli, o čo ide. Skúsme preto všetkým predstaviť projekt Hento Toto. Kto ste a čo je vaším cieľom?

Hento Toto je jedinou značkou svojho druhu na Slovensku, založenou na princípe Collaborative Art, kde spolu tvoria kresliči s mentálnym postihnutím, spolu s profesionálmi a kreatívcami z rôznych oblastí. Zastrešuje ju občianske združenie Bol raz jeden človek, v ktorom pomáhame kamarátom s mentálnym postihnutím už od roku 2006. Od roku 2022 sme registrovaným sociálnym podnikom.

Hneď na začiatku treba zdôrazniť, že ľudia s mentálnym postihnutím, pre ktorých vytvárame aktivity a s ktorými pracujeme a spolupracujeme, sú naši kamaráti a kolegovia. A hoci to nemusí znieť ako niečo špeciálne, keď sme v tomto obore začínali, pre mnohých to boli len klienti. Tešíme sa, že časom náš prístup inšpiroval aj iných. Nehráme na ľútosť a postihnutie našich kresličov nezdôrazňujeme. Sme na nich hrdí a veľmi nás teší, že si ľudia produkty kupujú preto, lebo sú kvalitné a páčia sa im a nie preto, že ich vytvoril človek s mentálnym postihnutím. Od počiatku netúžime po ničom inom ako ukázať, že naši kamaráti sú šikovní a chcú úprimne potešiť iných, čo sa prenáša do všetkých našich produktov.

Skúsme priblížiť princíp spolupráce vašich kresličov, kamarátov.

Ako spolu fungujú?

Súčasný tím kresličov tvorí 8 kamarátov s mentálnym postihnutím od 26 do 52 rokov. Naši kresliči sa predstavujú najlepšie sami nasledovne: „Sme ôsmi kresliči zo značky Hento Toto. Z hľadiska histórie sa poznáme už dlho. Aj keď niekto dlhšie a niekto kratšie. Ale to nevedí, lebo sme kamaráti. Radi spolu a veľa kreslíme a stále sa zlepšujeme. Baví nás to veľmi a na naše kresby sme hrdí. V umení sa aj vzdelávame, máme workshopy, výlety za umením, art camp a mali sme aj výstavu. A tá bola vynikajúca. Veľa sa spolu smežeme, ale pri kreslení sa musíme sústrediť. Doma máme každý aj svoje záľuby. Luky má rád vesmír, Maťo počúva Die Stoakogler, Janka chodí na kavičku, Patrik je futbalový fanúšik, Dudík prenáša ťažké veci, Lukáš študuje knihy, Miško zapája žiarovky a Lucka pozerá rozprávky. Sme dobrí v kreslení a radi predávame, preto vznikla naša značka Hento Toto.“

To je milé a predpokladáme, že týchto šikovných kamarátov niekto vedie?

Značku vedie traja, Róbert Oreský má na starosti stratégiu, rozvoj značky a vývoj nových produktov, ja pracujem priamo s kresličmi, rozvíjam ich talent a graficky spracovávam kresby, mám na starosti aj spoluprácu s ďalšími gra-

fikmi a dizajnérmi, komunikujem zákazky a Michal Hajčík sa venuje finančnej stránke a komunikácii s dodávateľmi, spolupracujúcimi predajňami, nadáciami a firmami. Najnovšie sa od apríla tešíme z umeleckých kolegov - grafičky Betuly Haluškovéj a lektora Diany Brockovej a Jána Šutvaya. V minulosti sme s potešením spolupracovali na rôznych projektoch a produktoch s Bronkou Schragge, Palim Čejkom, Ondrejom Jóhom, Hedvigou Gutierrez, Marcelkou Kupčíkovou. Tešíme sa aj z dobrovoľníkov (Dávid, Rony, Evka, Dominika), na ktorých sa v prípade potreby môžeme spoľahnúť už veľa rokov. A na minulo-ročnom pohľadnicovom kalendári sme spolupracovali aj s veľmi známymi výtvarníkmi ako sú Erik Šille, alebo Oľga Paštéková, či Daniela Olejníková, Marek Cina a ďalšími.

Možno pre tých, ktorí stále nevedia, o čo ide, skúsme priblížiť princíp práce collaborative art, ktorý ste už načrtli...

Značka HENTO TOTO je založená na princípe collaborative art. Náš úspech nie je len výsledkom snaženia zopár nadšencov, resp. ľudí, ktorých sme spomínali vyššie, ale je výsledkom spolupráce grafikov, dizajnérov, ale aj majiteľov predajní, organizátorov podujatí, dodávateľov, nadácií, spoločensky zodpovedných firiem, milých

a podporných zákazníkov a v neposlednom rade rodičov našich kresličov. Snažíme sa oživiť kresby ich aplikáciou na rôzne produkty a ponúkať ich širokej verejnosti. Veľmi sa tešíme, že sa pravidelne zúčastňujeme významných marketov ako Dobrý trh, Urban Market, Trnavský rínek, Winterparáda a ďalších. Za veľký úspech považujeme, že HENTO TOTO sa predáva v mnohých vychytených predajniach nielen na Slovensku, ale aj v Čechách, ako Martinus, Place Store, Artforum, Ex Libris, Pokrok Shop, Kumšt, Hudry Hudry, Miloty a v ďalších. V súčasnosti máme rozbehnuté spolupráce s viacerými značkami ako Kresky, Nosené a veľmi sa tešíme z partnerstva s férovou čokoládou Lyra, z limitovanej edície kefiiek Curaprox a ponožiek Dedoles.

Kresby z vašej dielne sú originálne, a tak, kde kresliči berú inšpiráciu?

Všetky naše produkty sú výsledkom našej spoločnej práce ako tímu. Vzájomne sa inšpirujeme, máme sa radi, ale vieme aj o svojich limitoch a kto je v čom dobrý. Nové produkty, respektíve motívy vznikajú rôzne, niekedy nápad prinesieme my, inokedy kresliči, alebo nám podnet dá niekto z okolia. V každom prípade sa veľa rozprávame, rozoberáme danú tému a každý k nej niečím prispeje, či už

kresbou alebo slovom. Niektoré nápady našich kresličov sú príliš osobné (okrem nich by to nenosil asi nik), tak sa učia robiť kompromisy a brať do úvahy aj záujem trhu.

Ako ste prišli na myšlienku založiť občianske združenie a takouto kreatívnou formou vytvárať originálne doplnky zapojením ľudí s mentálnym postihnutím?

Príbeh značky Hento Toto sa nezačína tým, že by sme chceli založiť dizajnovú značku. Začína sa tým, že sme si ešte počas štúdia liečebnej a špeciálnej pedagogiky obľúbili ľudí s mentálnym postihnutím a rozhodli sa, že urobíme všetko, čo sa bude dať, aby mohli robiť to, čo bežne nemôžu. A tak sme v roku 2006 založili občianske združenie Bol raz jeden človek. Nie že by v Bratislave neboli pre nich nejaké aktivity. My sme im chceli ponúknuť niečo, čo by bavilo ich aj nás, zároveň ich rozvíjalo, mohli pritom spoznávať nových ľudí a boli na seba hrdí. A tak vznikla najskôr Televízia Rojko, v ktorej sme spolu nakrúcali dokumenty, fotili, robili animované spoty, potom to bol folklórny súbor Harmatanec, v ktorom naši tanečníci a tanečnice robili radosť

divákovi na rôznych podujatiach. Vždy nás lákalo aj gastro, a tak naši kamaráti pracovali ako čašníci v Tuto v Starej Tržnici, pekli sme pre kaviarne a robili catering pre firmy a rôzne podujatia.

Prečo názov Hento Toto?

Nad názvom sme začali uvažovať, až keď sme sa chystali na prvý predaj, zimný Urban Market v starej Cvernovke. Chceli sme, aby názov bol hravý a zároveň vyjadroval, kto za značkou stojí. V tom čase sme medzi sebou často hovorili slovné spojenie „hento toto“, ktoré náš kreslič Patrik používal vždy, keď si nevedel spomenúť na niektoré

slovo. Nám sa to veľmi zapáčilo a názov bol na svete. Dodnes sme vďační organizátorom Urban Marketu, že nás prijali i napriek počiatočným obavám, ako nás príjmu návštevníci, ako to zvládnu naši kamaráti. Bolo to úžasné, všetci sme sa tešili a odozva nakupujúcich bola skvelá. Skúšali sme množstvo výtvarných techník, pozývali sme si rôznych výtvarníkov na workshopy, aby sme objavili výtvarnú techniku, ktorá bude našich kamarátov tešiť a zároveň bude zaujímavá aj pre ľudí.

S čím ste začínali predaj?

Prvým produktom boli vianočné pohľadnice, potom tričká, zápisníky a nakoniec odznaky. Neskôr tašky, mikiny, pohľadnice miest a k rôznym príležitostiam, nálepky a brošne. Naše začiatky sú spojené s Palim Čejkom, ktorý nás učil linorytu, technike, ktorá sa ešte v tom čase neodporúčala pre ľudí s mentálnym postihnutím. Pre nás to bola hneď výzva a jasná voľba. Linorytu sme sa venovali intenzívne niekoľko rokov

(vt)

celý článok nájdete na bakurier.sk

Pohľad dievčata s aspergerovým syndrómom na mýty o autizme

Nakolko povedomie o Aspergerovom syndróme a poruchách autistického spektra je v našej spoločnosti ešte stále skreslené mnohými mýtmi a nepravdivými informáciami, rozhodli sme sa pre Vás v spolupráci s našou kamarátkou **Sabínou Čechovou** objasniť viaceré „nedorozumenia“, s ktorými sa zo strany sociálneho okolia stretla. Veríme, že jej pohľad ako autistky, bude pre nás všetkých obohatením a možno nám pomôže lepšie pochopiť naše deti, partnerov a kamarátov s PAS (porucha autistického spektra).

1. Moje dieťa „trpí“ autizmom – naozaj trpí?

Fráza „trpieť autizmom“ je veľmi často skloňovaná ako v médiách, tak aj v bežnej reči, dokonca občas sa vyskytne aj v prejave odborníkov. Z môjho pohľadu je to dosť nešťastná formulácia. Ja netrpím autizmom, s daným neurotypom som sa narodila, cítim sa v ňom prirodzene a dobre. Problém a trápenie prichádza v momente stretu môjho neurotypu s očakávaniami, nepochopením, nárokmi a celkovo spôsobom života neurotypickej populácie,

ktorá je väčšinová. Ja by som moju myseľ a nervovú sústavu nevymenila za neurotypickú. Určite sú momenty, kedy je moje prežívanie oveľa zložitejšie a intenzívnejšie – či už sensoricky alebo emočne. Ale moju zvedavosť, intenzívnu radosť, cieľavedomosť, vnímanie farieb a mnoho ďalších vecí, by som nevymanila za nič na svete. Myslím, že je dôležité, aby si spoločnosť uvedomila, že my netrpíme autizmom. Ak trpíme, tak jedine podmienkami, ktoré sú nadvýstavované neurotypickou populáciou. V správnom prostredí dokážeme výborne fungovať a dosahujeme geniálne veci.

2. Dá sa z autizmu vyliečiť?

Nie. Súčasná veda nepreukazuje to, že by sa z autizmu dalo vyliečiť. Existujú terapie – niektoré lepšie, niektoré horšie, ktoré nám vedia pomôcť lepšie pochopiť naše prežívanie a svet okolo nás. Považujem za dôležité, aby mal každý autista prístup k zdrojom, ktoré by mu pomohli zvládnuť stres a každodenné situácie, aby sa naučil svetom lepšie pohybovať a necítil sa stratený. Rozumiem tomu, že rodičia autistického dieťaťa by najradšej našli liek na autizmus. Chcu, aby ich dieťa žilo najlepším možným životom, ale človek nemusí byť neurotypik na to, aby žil plnohodnotný a naplnený život.

3. Prejavy nízkofunkčného autizmu treba odstrániť (stereotypie, zoradovanie hračiek, rituály a pod.)

Pokiaľ takéto správanie neubližuje autistovi alebo iným ľuďom, tak nevidím dôvod ho odstraňovať. Práve naopak, jeho odstránenie – respektíve potlačanie, môže do značnej miery autistovi skomplikovať život. Veľa týchto prejavov funguje ako copingový mechanizmus, pomáhajú nám zvládnuť napríklad stres, záťaž a úzkosť, ktoré väčšinu autistov sprevádzajú každým dňom. Tiež môžu napomôcť spracovaniu komplexnejších emócií alebo zmien. Je to nám prirodzený spôsob upokojenia, vyrovnávania sa so situáciami a spríjemnenia si dňa. Keď sme okolím nútení tieto prejavy potlačiť, tak sa môžeme ocitnúť v bode absolútnej bezmocnosti, pretože nikdy nebudeme vedieť veci spracovať tak, ako ich spracováva neurotypický človek. Je to ako odobratie veľmi esenciálneho nástroja, ktorý nám často doslova pomáha prežiť.

Tiež by som tieto prejavy nenazývala prejavmi „nízkofunkčného“ autizmu, pretože sú to skrátka

prejavy autizmu. Často sú evidentnejšie u „nízkofunkčnejších“ jednotlivcov, ale do značnej miery sú prítomné u každého z nás.

4. Nevyzeráš ako autista

Toto je tvrdenie, s ktorým som sa stretávala a stále stretávam pomerne často, avšak nie úplne rozumiem tomu, prečo. Neexistuje prototyp autistu, na základe ktorého by sa dalo všetkých ostatných kategorizovať na základe letmého stretnutia alebo vonkajšieho pohľadu. Naozaj neviem, ako by mal autista vyzerieť. Áno, zrejme nevyzerám ako filmový stereotyp šesťročného chlapca, ktorý je fascinovaný vlakmi a celý svoj život zasvecuje matematickým vzorcom a rovnicami. Žiaľ, matematika nikdy nebola moja silná stránka. Každopádne, autizmus nemá nejaký konkrétny „vzhľad“, každý z nás je iný. Niektorí ľudia túto vetu myslia ako kompliment. Ale pre mňa to kompliment nie je. Občas sa mi s tým spája pocit nutnosti dokazovať človeku, že to nie je len nejaký výmysel, ale naozaj som autista. Akoby to znehodnotovalo vlastne moju celú existenciu. Ale rozumiem

tiež tomu, že často to ľudia nemyslia zle, jednoducho im len chýbajú dostatočné informácie na to, aby vedeli, že to je niečo, čo nie je úplne vhodné povedať.

5. Asperger vyobrazovaný ako geniálny muž – sú všetci takí?

Z môjho pozorovania je autista v médiách vyobrazovaný buď ako malý neverbálny chlapec s problémovým správaním a výrazným stimmingom, alebo ako sociálne neohrabaný Asperger, muž – génus, ktorý svojou genialitou zatienuje negatívne prejavy, a teda je v sociálnom kontexte braný s humorom. Takýto opis je určite pre niektorých autistov pravdivý, ale je to len isté percento. Autizmus je spektrum, Asperger je jeho súčasťou. Teda každý z nás sa pohybuje niekde na onom spektre a môže sa to prejavovať naozaj rôznorodo. Nepochybne je veľa Aspergerov s inteligenciou v pásme geniality, ale nie sú to všetci. Tiež sa často zabúda, že značnú časť Aspergerov tvoria ženy.

(pokračovanie v ďalšom čísle)

Sabína Čechová
klientka autistického
centra ANDREAS, n.o.

Do kín prichádza SLÚŽKA

Začiatkom februára 2023 príde do slovenských kín dlho očakávaný film **Slúžka** od režisérky **Mariany Čengel Solčanskej**, ktorý vznikol podľa knižnej predlohy **Hany Lasicovej**. No a tá sa inšpirovala rodinným príbehom, ktorý často počúvala od svojej slávnej mamy, herečky **Magdy Vášaryovej**.

Zárukou kvality tejto historickej snímky sú nielen doterajšie úspešné filmy režisérky Čengel Solčanskej – *Únos* a *Sviňa*, pod ktorými je podpísaná, ale i pútavá knižná predloha a silné herecké obsadenie. Dráma *Slúžka* vyzrápa príbeh Anky, ktorá v turbulentných dobách odchádza z Banskej Štiavnice pracovať ako slúžka do pražskej vily vysoko-

postavenej rakúsko-uhorskej rodiny. Pätnásťročná Anka bude na plátnach kín spoznávať pravidlá nového sveta, triedne rozdiely aj komplikované povahy svojich zamestnávateľov. Získa si spriaznené duše v radoch služobníctva, no jej úhlavnou nepriateľkou sa stane jej rovesníčka

Resi, dcéra panskej rodiny. Počiatková nevraživosť medzi mladými ženami sa postupne premení na sympatie a silné puto, ktoré musia tajiť okoliu, pomôže obom hrdinkám prežiť aj príkoria v časoch prvej svetovej vojny. „Inšpiráciou mi bola sila, statočnosť a pokora slovenských žien, ktoré stáročia chodia slúžiť, upratovať alebo opatrovať do domácností v okolitých západnejších krajinách,“ prezradila pre Bratislavského kuriéra Hanka Lasicová, autorka knižnej predlohy, ktorej mama Magdaléna Vášaryová, práve takto tvrdo pracujúcu slúžku poznala z vlastného detstva. Najali ju herečkini rodičia, keď boli aj so sestrou Emíliou ešte malé a okrem toho, že sa starala aj o ne dve, tak rodine Vášaryových sprá-

vovala domácnosť. „Príbeh je silno dramatizovaný, je to fikcia. Je to príbeh o slovenskej slúžke počas Prvej svetovej vojny a v tomto zmysle s našou rodinou nemá nič spoločné. Išlo nám skôr o vykreslenie istého druhu človeka, nie o historickú presnosť,“ ubezpečila nás dcéra Milana Lasicu, že to, čo sa odohrá vo filme, nie je totožné s udalosťami, aké s rodinnou slúžkou zažívala jej mama Magdaléna.

Česko-slovenské obsadenie

Zaujímavosťou je, že trvalo dlhé roky, kým sa film *Slúžka* podarilo zrealizovať do dnešnej podoby: „S Marianou sme na filme pracovali deväť rokov. Moja práca sa skončila pri scenári a vybavovaní grantov, na nej ležalo celé

smerovanie, vývoj a realizácia filmu. Je to jej film, jej vízia, s ktorou sa však stopercentne stotožňujem a na premiére na festivale v Taline som len so slzami v očiach sledovala, aký krásny film vytvorila,“ uzavrela Hana. A ako sme už naznačili, okrem pútavej dejovej linky sa možno tešiť i na kvalitné herecké obsadenie. Postavu Anky stvárňuje Dana Droppová, ktorá s režisérkou už

spolupracovala pri filme *Sviňa*. Ako Resi sa slovenským divákom predstaví Radka Caldwellá, česká herečka známa zo seriálov *Pán profesor* či *Pozadí udalostí*. Zuzana Mauréry a Karel Dobrý sa vo filme zhostia úloh Resiiných aristokratických rodičov. V úlohách služobníctva sa objavujú Vica Kerekes, Aňa Geislerová. Chýbať nebude ani Marko Igonda. (vt, foto Igor Stančík)

Problém bezdomovectva ani v Bratislave neklesá

(Dokončenie zo str. 1)

Existujú nejaké štatistiky, koľko „nových“ ľudí bez domova či v ťažkej hmotnej núdzi sa na vás obráti ročne?

Takéto porovnanie sme robili naposledy v roku 2020. Tie čísla od roku 2020 zostali veľmi podobné, ale teda s určitou neklesajú. A teda ako vidíte, je jasné, že problematika ľudí bez domova u nás nemá "šťastné" smerovanie.

To sú na Bratislavu silné čísla. Podľa vašich skúseností, aké sú najčastejšie príčiny, pre ktoré sa človek ocitne v hmotnej núdzi, prípadne úplne príde o strechu nad hlavou?

O ľuďoch, s ktorými denne pracujeme, sa nedá hovoriť všeobecne, a teda ich škatulkovať. V našej nocľahárni máme mnohé a rôzne skupiny ľudí, ktorí vyhľadávajú našu pomoc. Sú to napríklad odchovanci z detských domo-

rov či ľudí, ktorí boli prepustení z väzenia a musia sa po rokoch opäť začleniť. Týchto všetkých ľudí však spája jedna vec, a to sú pretrhané vzťahy. Na začiatku každého príbehu u našich ľudí vidíme samotu, smrť alebo opustenie. Ak je teda niečo, čo je prvým hýbateľom ich súčasnej situácie, tak je to to, že sa ocitli v momente, kedy im chýbala pomocná ruka či opora. A to sa práve snažíme i my v našej organizácii napraviť.

Sídlite na šiestich miestach v rámci hlavného mesta. Sú vaši klienti z Bratislavy alebo naopak, prichádzajú a žiadajú pomoc obyvatelia z iných častí Slovenska?

Sú to ľudia z celého Slovenska. Štatisticky to ne-

pravený a pre ktoré sa on sám rozhodne. Je dôležité tam pre toho človeka jednoducho byť, keď sa pre tú zmenu rozhodne alebo keď požiada o pomoc. I keď ide o 7. pokus vstať znova na vlastné nohy. To, čo vidíme v našej organizácii za tie roky je, že nikdy nemôžete zlomiť palicu nad človekom. Poznáme ľudí, ktorí sa dokázali integrovať do bývania po 10 rokoch na ulici, po závislostiach či s psychickými problémami.

domova sme videli, ako sa dokáže integrovať i človek, nad ktorým by ste na ulici už možno zlomili palicu. Ten proces je, samozrejme, dlhý a náročnejší, ale skutočne veríme tomu, že nemôžete povedať, že sa niekto integrovať nedokáže. V takom prípade mu len chýba dostatočná podpora a čas.

Čo aktuálne obdobie Vianoc, ako ho budú ľudia bez domova tráviť?

Vianoce slávime s našimi

ľuďmi bez domova. Každý sa tak môže zastaviť v našich zariadeniach počas Vianoc a nechať tam sladkú drobnosť pre ľudí bez domova, ktorí budú sviatky tráviť u nás. Je dôležité povedať, že tu pre nich budeme najmä počas dní 24/25 a 31/1.2023, celý jeden deň a naša nocľaháreň sa zmení na denné centrum. To z dôvodu, že v meste nebude otvorené žiadne iné centrum či nákupné stredisko. Takto môžu sviatky tráviť aspoň v teple a v bezpečí.

Spomenuli ste očakávaný nárast nákladov na vaše prevádzky. Ak by chcel niekto z verejnosti pomôcť, tak akým spôsobom?

Ako som spomínala, zima je pre nás najťažším obdobím a keďže sa na toto obdobie nikdy nedá dostatočne pripraviť, vyzývame ľudí najmä o finančnú pomoc. Takáto pomoc je pre

	2006	2020
Poskytnutých nocľahov	37 166	76 022
Ľudí bez domova za rok	966	1 848
Poskytnuté jedlo	25 760	147 475
Denná intervencia - s koľkými ľuďmi sme denne v kontakte	130	300
Zamestnancov	16	59

Spomenuli ste rozvádzajúcich sa mužov či ženy na úteku od tyrana. No vo všeobecnosti, vaši klienti sú prevažne z vyššej vekovej kategórie?

V teréne či v našich útul-

vieme presne, ale povedali by sme, že možno tak 30% našich klientov pochádza z Bratislavy. Ak už sa na Depaul človek obráti, tak aká je v jeho živote vaša úloha?

Zaznamenali ste viac prípadov ľudí v hmotnej núdzi či v ťažkej životnej situácii po pandémie, respektíve v súvislosti s aktuálne narastajúcimi cenami za potraviny, energie, atď.?

Zatiaľ je to číslo, ktoré nevieme povedať. Samozrejme vidíme, že i ľudia bez domova majú stále väčšie problémy kúpiť si potraviny či lieky. Samotný nárast energii budeme cítiť i my sami v organizácii. Čísla za naše prevádzky pôjdu hore, a preto sa pripravuje na nárast nášho rozpočtu.

Naznačili ste to, no ak sa už raz človek ocitne bez strechy nad hlavou, tak je to jeho definitívny pád na dno, alebo aj na Slovensku je možné opätovne sa plne „postaviť na nohy“?

Možné je všetko. (smiech) Tak ako som spomínala, za roky práce s ľuďmi bez

ľuďmi tradične každý rok. Každý náš projekt to pojme trochu inak. V nocľahárni a v útulku pre chorých máme omšu, večeru, ale i rozdávanie darčiekov. Naš

terénny tím taktiež rozdá darčeka cca 200 ľuďom, s ktorými pracujú priamo na ulici, no a okrem toho vyzývame a zapájame verejnosť do spoločných aktivít, ako je pečenie koláčov pre

nás totiž najefektívnejšia a pomôže nám pokryť všetky náklady na pomoc v našich zariadeniach. Viac o zbierke nájdete na www.adoptujsipostel.sk

(vt)

vov, rozvedení muži, ktorí zanechali domov svojej rodine, týrané ženy, ktoré utekajú od svojich partne-

koch pre chorých možno stretávať viac starších ľudí po 50 rokoch. Avšak, v našej nocľahárni máme i väč-

V prvom rade je to podpora, nesúdenie a prijatie. Je dôležité podporiť človeka v zmenách, na ktoré je pri-

Obete COVID-19 budú pripomínať vlny na Ružinovskom jazere

Na Slovensku budú obete pandémie COVID-19 pripomínať vlny na Ružinovskom jazere, prezývanom Rohlík, v bratislavskom Ružinove. Na siedmich mólach po obvode jazera budú nainštalované zariadenia na vytáranie umelých vln, ktoré aktivuje návštevník postavením sa na určité miesto na danom móle. Návrh pamätníka vzišiel z výtvarno-architektonickej súťaže. Ten nadväzuje na projekt revitalizácie jazera.

"Dielo prináša priestor pre

vlastné interpretácie. Napríklad jednotlivé móla sú od seba vzdialené, ale ľudia sa môžu navzájom pozorovať. Vidím v tom paralelu s obdobím, kedy sme sa s blízkym mohli stretnúť len z diaľky, aby sme predišli šíreniu koronavírusu," konštatuje Marek Harčarik, riaditeľ sekcie súťaží na Metropolitnom inštitúte Bratislavy (MIB), ktorý súťaž spolu s hlavným mestom a občianskym združením (OZ) Skutočné obete zastrešoval.

Víťazný návrh na centrálny pamätník obetiam pan-

démie je dielom českého architekta Radeka Taláša. Navrhnuté umelé vlny na Ružinovskom jazere, ktoré sa nachádza v blízkosti Univerzitnej nemocnice Bratislava (UNB), majú podľa jeho slov symbolizovať náhlu hrozbu, ale aj liečenie rán. Podľa odbornej poroty okrem citlivého zásahu do existujúceho prírodného prostredia búra aj zaužívané predstavy o pamätníkoch.

Víťazný návrh nadväzuje na projekt plánovanej revitalizácie areálu Ružinovského jazera. Práve rešpek-

tovanie architektonickej štúdie k revitalizácii okolia jazera bola jedna z kľúčových podmienok v súťažnom zadání. Architekti v nej navrhujú vytvoriť sieť siedmich mól a chodníkov okolo celého jazera.

Areál sa má zároveň rozdeliť do funkčných celkov. Okrem novej výsadby stromov má pribudnúť aj mokrad či špeciálna oddychová záhrada v blízkosti nemocnice, ktorá bude určená pacientom a ich rodinným príslušníkom na relaxáciu či terapiu. MIB ubezpečuje, že pôjde o cit-

livé zásahy, ktoré podporia biodiverzitu a rozvoj fauny i flóry.

Maximálne náklady na pamätník majú byť 160.000 eur bez DPH, jeho realizácia bude financovaná formou darov a príspevkov. Súťaž mala formát "design & build", teda víťaz zabezpečí dokumentáciu, potrebné povolenie i samotnú realizáciu.

Výtvarno-architektonickú súťaž bola vyhlásená v auguste. Zapojilo sa do nej 40 návrhov od 37 účastníkov. Na druhom mieste skončil

návrh, ktorý symbolizoval jazvu uprostred jazera. Tú chceli autori vytvoriť terénnou modeláciou navrhnutím sedimentov do podoby podvodného zemného valu. Treťou miesto získal návrh s ústredným motívom pomínutelnosti, ktorú mala symbolizovať umelo vytvorená hmla nad jazerom počas jedného dňa v roku (6. marec – pamätný Deň obetí pandémie COVID-19).

(TASR)

Majsterka Európy: „Vianočné maškrtenie a šport sa dajú

Všetci to poznáme. Pre niektorých sú Vianoce sviatkom ničnerobení a dopriavania si všetkého, čo sme si počas roka odopreli. Pre iných je to ideálna časť roka na reštart. No sú aj takí, ktorí sa týchto sviatkov obávajú, a to z rôznych dôvodov, či už je to strach zo samoty, strach z pribierania, strach z kadečoho...

O tom, ako by mohli sviatky vyzeráť z pohľadu profesionálnej športovkyne, ktorá si musí strážiť každý kilogram, sme sa s Bratislavčankou, úspešnou reprezentantkou Slovenska v bikini fitness, osobnou trénerkou, ale aj koučkou **Zuzanou Satmáry**.

Zuzka, blížia sa sviatky, ktoré nás všetkých jemne odchyľia od zabehnutých stereotypov, tak v stravovaní, ako aj cvičení, mentálnom nastavení a pod. Ako to vnímaš ty, jednak z pohľadu svojej športovej prípravy, ale aj vzhľadom k svojim klientom, ktorých čaká inými slovami „ťažké obdobie“? To aké budú pre nás sviat-

ky si každý vytvárame sám. Vybehnúť zo zabehnutých kolají môžeme aj tak, že sa o seba postaráme, nemusíme si zničiť trávenie ani figúru. Pre mnohých ľudí znamená dovolenka prejedanie a veľa alkoholu. Aký to má zmysel? Ak to budem takto robiť, moje telo dosť a nie len ďalšiu dávku záťaže. Tradiície sú však silné a chcelo by to zmenu myslenia. Nemyslím tým odoprieť si, čo ponúkajú Vianoce, skôr je to o sebakontrolu a zodpovednosti za vlastné zdravie. Ja sviatky vnímam ako veľmi príjemné obdobie,

otázku, či už konečne oddychujem alebo aj počas Vianoc cvičím. Odpovedám, že oddychujem,

ako príležitosť na psychickú regeneráciu. Som športovec dušou, čiže cvičím celý rok, bez ohľadu na obdobie. Často doštvám

keď cvičím. Je to pre mňa vzácny čas, ktorý si strážim. Napríklad, Štedrý deň začínam ráno tréningom, ktorý mi nakopne metabolizmus a oveľa lepšie mi trávi. Ak je to pre niekoho ťažké obdobie, mal by sa zamyslieť nad tým, ako žije celý rok. Pretože, to je najdôležitejšie.

Ako sa pozeráš na také to vlastné odpustenie si typu, bol som si za behať, tak sa môžem natlačiť koláčmi?

Faktom je, že ak sa hýbeme, športujeme, naše telo spáli viac kalórií ako keď od rána do večera presedíme pred telkou. Množstvo spálených kalórií však veľmi preceňujeme, a naopak, množstvo prijatých kalórií, a hlavne počas sviatkov, podceňujeme. A nezábudníme, že naše telo si pamätá každé prejedanie, vaše orgány dostávajú zabrat a nevymažeme to nárazovou jednorázovou aktivitou,

navyše, ak celý rok nerobíme nič.

Opakom ničnerobení je zase extrémna namotivovanosť. Celý rok nič človek necvičí a cez sviatky to prepáli. To asi tiež nie je úplne ideál.

Presne tak. O tom hovorím. Nepotrebujeme motiváciu, ale vytvoriť si nové a udržateľné návyky počas celého roka. Potom nebudeme riešiť Vianoce ako obdobie, ktoré je hrozné a budeme sa báť ako to dopadne.

Vráťme sa ešte trochu k tebe. Po celom svete zbieraš tituly a medaile. Čo pre teba znamenajú z pohľadu stravy a cvičenia Vianoce?

Na Vianoce sa teším, mám rada vianočnú rybu, aj majonézový šalát. Šalát pripravujem klasicky, nepridávam nič špeciálne v rámci iných ingrediencií. U mňa je však rozdiel v tom, že sa musím stravovať bezlepkovo a bezlaktózo, ale nerobí mi to žiaden problém.

Obľubujem aj mamine vianočné koláčiky a samozrejme kontinuálne cvičím,

tiež chodím na dlhé prechádzky so svojim psíkom. Chôdzu veľmi odporúčam aj svojim klientom, ktorí chcú schudnúť. Je liečivá z pohľadu zdravia fyzického aj psychického.

Všimli sme si, že pôsobíš ako osobná trénerka....

V súčasnosti ma nájdete v novom Urban Fitness v Perle Ružinova. Môžete ma osloviť aj osobne, alebo cez web satmaryonline.sk či Instagram.

Asi sa zhodneme, že jeden dva prehrešky v stravovaní bežného človeka počas sviatkov, nespôsobia žiadnu katastrofu. Ak by si však mala poradiť nejaký zdravý vianočný recept, čo by to bolo?

Úplne súhlasím. Nemám špeciálne recepty, skôr by som Vám poradila nestresovať sa tým, čo zjete na Vianoce, ale zaoberať sa tým, čo jete celý rok. To je môj vianočný recept.

(pk, foto ZS)

Najkrajšie sviatky roka, alebo hon za vianočným „zázrakom“? Psychologička radí ako zvládnuť Advent a užiť si vianočné sviatky

Spoločenská atmosféra je dosť napätá. Dva roky pandémie, ekonomická, environmentálna kríza, vojna na Ukrajine, v Bratislave sa udiali viaceré tragédie v poslednom období. Úzkosť a depresii výrazne pribudlo. V rozhovore so psychologičkou Janou Račkovou Vyskočil sme zisťovali či budú tohtoročné vianočné sviatky iné ako po minulé roky a čiateľom poradí napríklad aj to, ako zvládnuť počas Vianoc samotu či osamelosť.

Budú podľa Vás tohtoročné Vianoce iné ako tie minulé?

Každoročne sa niečo mení a deje s ľuďmi a okolo ľudí. Ale vždy boli sviatky, obzvlášť Vianoce, tie, ktoré podporujú pocit, že aj keď sa dejú veci zlé, niečo sa nemení, stále tu ostáva. Je to ako s každodennými rutinami, ktoré nás držia v ťažkých časoch, lebo aspoň niečo funguje. Podobne je

to aj s Vianocami. Tiež si myslím, že po covidových Vianociach si tento čas viac ľudí užije a vychutnáme si všetko to, čo nebolo možné roky pred tým.

Advent a vianočné sviatky sú navyše podľa niektorých psychologičiek, kedy začíname ešte viac stresu ako obvykle. Je to obdobie, kedy ešte častejšie počujeme vety – mala by som, mal by som ešte... Sami na seba si pletieme bič. Myslíte si, že ľudia ešte majú radi Vianoce?

Určite😊, niekedy je to o

práci na sebe, o tom čo chceme a ako to chceme. Či si chceme užiť pokoj a blízkosť, alebo mať Vianoce z reklamy. A naozaj sú to sviatky, kde je viac stresu aj tým, že máme predstavy ako by to malo vyzeráť,

ako príde kontrola čistoty, poriadku, správne zabalených darčiekov a dostatočného počtu napečených koláčikov. Ale sviatky sú aj o tom, že sme viac spolu s blízkymi, čo tiež môže byť v niektorých rodinách viac stresujúce ako inokedy.

Mnohé tieto zvyky (na-

pečené, upratané, „bohátý Ježiško“) máme zakódované z detstva. Ako z toho kolobehu von?

Asi by som si vybrala, ako chcem tráviť sviatky ja, čo je pre mňa hodnota a priorita a čo robím len pretože „musím“. Čo si preberiem z tradícií, ktoré sme mali v detstve, a čo z toho chcem teraz. Dovoľme si zvolniť z nárokov tak, aby aj mne bolo v tom celom príjemne, aby to boli naozaj sviatky radosti a pokoja a nie vyflusnutých dospelákov uhnaných za vianočným „zázrakom“, ktorý neexistuje, lebo mu nedáme priestor.

Čo by ste poradili ľuďom, ktorí sviatky trávia v osamelosti – napríklad seniorom?

Spraviť si radosť, naplávať si, čo budem robiť, skontaktovať sa s okolím, ak sa dá, zavolať si s druhými. Prípadne, ak je

to moja potreba, vyhľadať nejaké príležitosti sociálneho kontaktu. Niekedy pomáha zamerať sa na tie veci, ktoré mám, a ktoré mi fungujú.

Náročné obdobie zasiahlo aj psychologov. Položím osobnejšiu otázku. Ako sa cítite vy ako psychologička, keď vnímate, ako sa v spoločnosti naakumulovalo toľko problémov? Čo vám pomáha zvládať nahromadený stres?

Snažím sa oddeliť, čo je práca a čo je súkromie a tiež, ktoré veci môžem ovplyvniť, a ktoré už sú mimo mňa. A so stresom mi pomáha vypnutie od všetkého. Momentálne je to asi najviac maľovanie a trávenie času s blízkymi ako aj metódy, ktoré učím aj ľudí - ako si pomôcť so stresom. Tie fungujú aj mne. Napríklad metóda TRE, kde sa z tela pomo-

cou cvičení aktivuje prirodzený ozdravný mechanizmus tela.

Ako prežívate Vianoce?

S rodinou. Snažíme sa všetkých obchodiť a stráviť s nimi čo najviac času ako sa dá. Celý advent sa pripravujeme na sviatky. Advent berieme ako čas cesty od tmy do svetla a v tomto čase si každý vyberie, na čom chce pracovať počas tohto obdobia zo svojich limitov, či iných „temností“. Aj malé kroky sa počítajú. Okrem toho na štedrú večeru začíname vianočným príbehom, poďakovaním, nakrájaním jabĺčka, pri ktorom si hovoríme, že keď sa niekedy v živote stratíme, tak si máme spomenúť na túto chvíľu a nájdeme cestu. Sadíme semienka, aby sme si pripomenuli, že keď niečo zaniká, tak niečo vzniká a množstvo iných drobností. Potom sa vrhneme na darčeky a užívame si tento spoločný čas.

Jana Pohanková

Ikonickú bratislavskú stavbu po rokoch opäť sprístupnili verejnosti

(Dokončenie zo str. 1)

„Väčšina areálu SNG bola

uzavretá 21 rokov, a keď sa nám hotová stavba dostala konečne do rúk, chceme

sa o ňu podeliť aj s celou verejnosťou, ktorej galéria právom patrí, ešte pred Vianocami,” zdôvodňuje Kusá.

Návštevníci prvýkrát nahliadli do zrekonštruovaných priestorov 11. decembra. Pokiaľ ste tento termín zmeškali, môžete si novú SNG pozrieť ešte tento rok do 21. decembra.

Priestormi návštevníkov prevedie úvodná výstava Prológ 12 farieb reality. Prostredníctvom netradičného spojenia diel z rôznych historických období návštevníci získavajú

pohľad na pestrosť zbierok SNG.

K prvým aktivitám v novej SNG patrí tiež projekt Monumentálky, spájajúci sochy a diela úžitkového umenia, rovnako interaktívna výstava Prečo (ume)nie, odpovedajúca na najčastejšie otázky, spojené s umením.

„Po novom roku bude galéria vzhľadom na veľkosť a potrebu zabezpečenia plynulej prevádzky fungovať na základe regulovaných vstupov – individuálnych prehliadok budovy a výstav, na ktoré sa budú môcť

návštevníci prihlásiť,” informovala Klára Hudáková z oddelenia marketingu a tvorby programov SNG.

(bak, SNG,
foto: SNG, TASR)

Nové výstavy a dlhodobý projekt v novej SNG

Prológ

12 farieb reality

11. 12. 2022 – 31. 12. 2023 / SNG – Rázusovo nábrežie 2 / kurátori: Lucia Gregorová Stach & Dušan Buran

Novými priestormi SNG vás po prvýkrát prevedie dvanásť tematických výstavných situácií. Uvidíte diela starého, moderného aj súčasného umenia vo vzájomných dialógoch a viac či menej prekvapivých vzťahoch. Cez netradičné spojenia diel z rôznych historických období sa chceme obzrieť za ak-

vizíciami galérie za ostatných 30 rokov a predstaviť zbierky SNG v ich celej rozmanitosti. Veľkorysé inštalácie vám zároveň pootvoria dvere do pripravovaných stálych expozícií, ktoré budeme postupne sprístupňovať od roku 2023.

12 výstavných situácií: Môj kozmos – Svetlá minulosť – Iné svety – Verejné telo – Človek v krajine – Obyčajná apokalypsa – Tvoja tvár – Spoločenstvo žien – Bolesť na scéne – 12 farieb skutočnosti – Záruky stability – Prekrásny chaos

Prezentované umelkyne a umelci: Robert Bie-

lik, Peter M. Bohúň, Gerard G. Bouttats, András Cséfalvay, Radovan Čerevka, Žofia Dubová, Andrej Dúbravský, Albrecht Dürer, Tomáš Džadoň, Stano Filko, Johann Melchior Füssli, Pavol Gross st., Jozef Hanula, Martin Kollar, Vladimír Kordoš, Jan Kupetzky, Jan Luyken, Ladislav Mednyánszky, Juraj Meliš, Štefan Papčo, Pavla Sceranková, Ester Šimerová-Martinčeková, Emőke Vargová, Ján Zelinica, Jana Želibská a ďalší, zväčša anonymní autori a autorky z minulosti.

Umelecký svet smúti

Piateho decembra nás zasiahla nečakaná správa o skone hereckej legendy Márie Kráľovičovej (†95) a o päť dní neskôr svoju kolegyňu do neba nasledovala nemenej uznávaná herečka Soňa Valentová (†76).

Mária Kráľovičová

Marína, ako umelkyňu volali priatelia, sa síce narodila v obci Čáry na Záhorí, no viac než šesťdesiat rokov prežila v Bratislave. Známa bola najmä vďaka pôsobeniu v Slovenskom národnom divadle, kde odohrala neuveriteľných 74 sezón, a tým sa stala emeritnou členkou súbo-

ru SND. Stvárnila napríklad Salome v Herodes a Herodias, Širín v Hikmetovej Legende o láske, Dievča v Piesni našej jari, Shakespearovu Júliu a Oféliu, Amáliu v Schillerových Zbojníkoch, Elmíru v Tartuffovi, grófkú Chlestovovú v Gribojedových

Útrapách z rozumu a iné. Na konte mala stovky divadelných, filmových, televíznych a rozhlasových kreácií. Marína bola charakterovou herečkou, ktorá sa paradoxne k svojmu osudovému povolaniu dostala náhodou, keď ešte ako predavačka našla inzerát z divadla, na ktorý reagovala. Napokon sa zaradila medzi našu umeleckú elitu a vyslúžila si i niekoľko ocenení, ako napríklad titul zaslúžilej umelkyne, Krištáľovú

ružu, Cenu Andreja Bagara, Cenu Jozefa Krone- ra za celoživotné herecké dielo, Krištáľové krídlo v kategórii divadlo, Osobnosť Bratislavy či Medailu prezidenta Slovenskej republiky za významné zásluhy o rozvoj slovenskej kultúry a Cenu predsedu Národnej rady Slovenskej republiky za rozvoj kultúry a za výnimočný prínos v oblasti dramatického umenia.

Okrem bohatej kariéry sa Marína darilo i v osobnom živote. Vydatá bola za spisovateľa Miroslava Procházku, s ktorým vychovala dve deti – dcéru Janu a syna Miroslava. Milovala spoločnosť a do posledných chvíľ prekypovala energiou. Pani Kráľovičová bola nezameniteľná pre svoj šarm a ženskost, o ktorú dbala i s pribúda-

júcimi rokmi. Neupravenú ste ju v uliciach hlavného mesta, ktoré milovala, nestretli. V posledných mesiacoch života sa Mária Kráľovičová z očí verejnosti stiahla a väčšinu času trávila v domove pre seniorov v Starom Meste.

Soňa Valentová

Po dlhoročných zdravot-

ných problémoch, ktoré herečku pripútali na lôžko, nás navždy opustila i Soňa Valentová, matka speváčky Kataríny Hasprovej. Rodáčka z Trnavy taktiež prežila väčšinu života v Bratislavskom Starom Meste, kde spolu s manželom, divadelným režisérom Pavlom Hasprom, vlastnila rodinnú vilu. Soňa Valentová bola od roku 1967 členkou činohry Slovenského národného divadla, kde odohrala stovky predstavení a stvárnila desiatky rôznych charaktérov. Umelkyňa bola známa tiež vďaka dabingu, pre svoj nezameniteľný hlas a prejav. Okrem divadla sa často objavovala i pred kamerou. Začiatkom osemdesiatych rokov si zahrála spolu s Radoslavom Brzobohatým a Michalom

Dočolomanským v dobrodružnej dráme Noční jazdci (1981). Rolu zle macochy presvedčivo zobrazil v Jakubiskovej Perinbabe (1985). Sadistickú vychovateľku Volfovú stelesnila v psychologickom thrilleri Filipa Renča Requiem pro panenku (1991), Dr. Prokopovú vo filme Zapomenuté svetlo (1996) a mnohé iné.

V roku 2016 Slovensko zasiahla smutná správa o tom, že Soňa Valentová prekonala cievnu príhodu, po ktorej sa už do spoločnosti opätovne nezaradila. Napriek snahe lekárov napokon 10. decembra dožila v starobinci, ktorý sa nachádza v Petržalke.

(bak)

Liga proti rakovine - pre onkologických pacientov vznikajú nové formy pomoci

Prognózy nie sú priaznivé. Žiaľ, onkologických pacientov bude pribúdať, a to ako dôsledok životného štýlu, ktorý súčasné generácie vedú. Ing. Eva Kováčová, výkonná riaditeľka Ligy proti rakovine pre Bratislavského kuriéra priblížila, ako dopadla tohtoročná zbierka Deň narcisov, i to, na aké účely pomoci budú peniaze využité.

Ako dlho na Slovensku pôsobí Liga proti rakovine?

Liga proti rakovine bola založená 19. januára 1990, v januári 2023 vstúpi do 33 roku svojej existencie. Je členom medzinárodných inštitúcií UICC (Union of International Cancer Control) a ECL (European Cancer Leagues). Toto členstvo spomínam preto, že vďaka nemu máme prehľad o dianí v oblasti onkológie v širšom rozsahu, máme kontakt s medzinárodnými inštitúciami a prehľad o aktuálnej situácii i v zahraničí.

Ako sa rokmi vyvinulo zameranie Ligy proti rakovine?

Do LPR som nastúpila 2.12.2002, pred pár dňami som zavŕšila svoje 20-ročné pôsobenie v tejto organizácii. Môžem preto veľmi zodpovedne zhodnotiť, že v našej práci nastal neskutočný posun. Programy, projekty, aktivity sa neuveriteľne rozšírili. Pred 20-timi rokmi fungovala Linka pomoci, zameraná na poradenstvo pacientom 2 hodiny, štyri dni v týždni. Dnes máme k dispozícii bezplatnú Onkoporadňu 7 dní v týždni, s viac ako 20 odborníkmi, ktorí sú k dispozícii telefonicky, zodpo-

vedajú otázky mailom. Neexistovali Centrá pomoci, ktoré sú denne k dispozícii pacientom v Bratislave, v Martine, v Košiciach. Pribudla Sieť onkopsychológov, rekondičné pobyty pre pacientov. Ak hodnotím 20 rokov môjho pôsobenia, zmena a rozšírenie činnosti je maximálne.

Približne koľko ľudí sa na vás počas roka obráti s prosbou o akúkoľvek pomoc v oblasti onkológie?

Na túto otázku sa nedá odpovedať exaktne, pretože je to z roka na rok rôzne. Každopádne, dôležitá je odpoveď, že žiaľ, počet ľudí, ktorí sa na nás denne obracajú, neklesá. Skôr naopak, narastá. Veľmi rada by som skonštatovala opak, fakt však je, že i štatistiky odborníkov nie sú priaznivé. Očakáva sa nárast onkologických ochorení. I keď môžeme istú mieru nárastu pripisovať pandémie covidu, zá-

roveň je dôležité povedať, že priaznivejšiemu stavu nepraje náš životný štýl. Preto je nevyhnutné veľmi veľa a veľmi často hovoriť o prevencii, čím sa Liga zaoberá tiež.

Už ste to naznačili, no ako konkrétne pomáhate?

Pre lepšiu informovanosť uvediem naše projekty aspoň heslovito, aby ktokoľvek, kto by potreboval našu pomoc, mal prehľad a mohol si vybrať zo širokého portfólia aktivít:

Onkoporadňa – poradenská služba realizovaná širokým spektrom odborníkov, od lekárov-onkologov, cez psychológov, sociálnych pracovníkov, právnych poradcov, výživových asistentiek. Táto je k dispozícii denne, vrátane víkendov a sviatkov, na bezplatnom tel. čísle 088 11 88 11, prípadne dostupná mailom na: poradna@lpr.sk. „Sieť psychológov“ – ide

o bezplatné poradenstvo a služby onkopsychológov v 19 mestách naprieč Slovenskom, ktorí sú k dispozícii tak pacientom, ako i rodinným príslušníkom. Rekondičné pobyty pre onkologických pacientov z celej SR.

Rodinná týždňovka pre celú rodinu, kde má niektorý z rodičov onkologickú diagnózu.

Fond jednorazovej finančnej pomoci pre pacientov, ktorí sa v dôsledku ochorenia dostanú do hmotnej núdze.

Ubytovacie zariadenie v Bratislave a v Košiciach pre rodičov hospitalizovaných detských onkologických pacientov, kde môžu bývať počas hospitalizácie dieťaťa.

Denné programy v našich troch Centrách pomoci v Bratislave, v Košiciach, v Martine – pacienti môžu využívať rôzne aktivity: pohybové ako joga, pilates, nordic walking; kreatívne kurzy; informačné či edukačné prednášky; tréning pamäte; jazykové kurzy. Organizované sú tu denne, náklady znáša LPR v plnom rozsahu.

Zabezpečujeme tiež programy, ktoré nie sú priamo pre pacientov, ale v konečnom dôsledku sú dôležité i pre nich, a to: Workshopy pre sestry pracujúce v onkológii, kde im sprostredkujeme názory a pohľady pacientov, čo by od nich očakávali v priebehu ochorenia, zabezpečujeme im prednášky v oblasti vlastnej psychohygiény.

Pravidelné supervízne stretnutia psychológov poskytujúcich poradenstvo pacientom a príbuzným. Advokácia pacienta – pravidelná komunikácia s príslušnými inštitúciami na Slovensku i v zahraničí,

s cieľom dosiahnuť lepšiu starostlivosť o pacientov a znižovať výskyt rakoviny v spoločnosti.

Tých aktivít je v skutku dosť...

Okrem programov a projektov pre pacientov sa venujeme, samozrejme, i edukácii v oblasti prevencie. Pravidelnými edukačnými eventami, informovaním verejnosti prostredníctvom letákov, prednášok pre firmy a školy, pracujeme na poli prevencie a osvetu. Na základe dopytu po informáciách pripravujeme s odborníkmi materiály, ktoré na požiadanie distribuujeme do nemocníc, ambulancií a individuálnym záujemcom – či už v oblasti poskytovania informácií k jednotlivým onkologickým diagnózam či v oblasti prevencie rakoviny. Je dôležité povedať, že naše služby a programy sú pre pacientov bezplatné.

Kto všetko sa môže na LPR obrátiť?

Sme k dispozícii onkologickým pacientom s akoukoľvek onkologickou diagnózou. V rámci našich bezplatných služieb a poradenstva dokážeme riešiť široké spektrum problémov a nasmerovať na odborníkov, s ktorými spolupracujeme. Vďaka projektu „Sieť onkopsychológov“, sa môžu o radu a pomoc na nás obrátiť i rodinní príslušníci pacienta v oblasti psychologického poradenstva, keďže rakovina je bremeno, ktoré zasiahne celú rodinu.

Viete už vyhodnotiť, ako dopadol posledný ročník zbierky Deň narcisov?

Po 2 rokoch pauzy zorganizovala Liga proti rakovine

26.-krát verejnoprospešnú zbierku DEŇ NARCISOV. Opäť aj v uliciach, opäť za pomoci dobrovoľníkov. Prispievatelia, partneri zbierky i dobrovoľníci prijali návrat do ulíc tohto slovenského fenoménu mimoriadne pozitívne. Po sčítaní vyzbieraného výnosu sú k dispozícii predbežné výsledky, ktoré sú nečakané a veľmi príjemne prekvapili. Hrubý výnos je 898 259,65 €.

Na čo všetko sa tieto prostriedky využívajú?

Prostriedky sa využívajú na vyššie spomínané bezplatné projekty pre onkologických pacientov a ich blízkych: Onkoporadňa, Sieť onkopsychológov, Jednorazový finančný príspevok, „Vystrihaj sa Slovensko“, Podporné skupiny pre príbuzných a pozostalých, Rodinné a Relaxačné pobyty, „Náhradný domov“, advokácia pacienta, prevencia a publikácie a programy pre pacientov v Centrách pomoci v Bratislave, Košiciach a Martine.

Máte tiež v pláne alebo už začaté nové projekty?

K novým projektom patria projekty: Pínia a Hladina. Ide o možnosť stretávania sa príbuzných onkologických pacientov za účasti skúseného psychológa, a tiež stretávanie sa pozostalých. Druhý projekt sa týka možnosti stretávania sa onkologických pacientov tiež so skúseným psychológom. Oba projekty sme zaradili do nášho programu na základe skúsenosti z dennej praxe ako prospešné a žiadané.

(vt)

15. 1.

Ne: 17:00

Bláznivá komédia v trojke
Zuzana Tlučková, Majo Labuda a Martin Mňahončák

POZVÁNKA

22. 1.

Ne: 17:00

Milenec
Účinkujú: K. Haydu, M. Gális Partlová / Natália Puklušová, D. Žiaranová, M. Mňahončák
Režia: Soňa Ferencová

25. 1.

St: 19:00

Milionový údržbár
Petr Nárožný, Veronika Freimanová, Zuzana Žáková / A. Kotlíková, R. Hájek / Martin Zahálka ml., A. Procháčka / Vasil Fridrich, L. Zedníčková / Š. Křestanová

1. 2.

St: 19:00

Francúzska komédia Roberta Thomasa
Mandarínková Izba
Maroš Kramár, Pavol Topoľský, Zuzana Tlučková a Bibiana Ondrejčová

12. 2.

Ne: 17:00

VALENTÍN & BEATLES

26. 2.

Ne: 17:00

FRIDA
MALOVAŤ A MILOVAŤ
Katarína Ivanková, Tomáš Palonder, Marcel Ochránek, Jakub Ružička, Mirka Partlová, Natália Puklušová

27. 2.

Po: 19:00

Šialené požiarničky
Peter Kočíš / Marcel Ochránek, Karin Olasová / Zuzana Moravcová, Marek Majeský / Přemysl Boublík, Jana Valocká / Lucia Vrábličová, Dušan Szabó, Erik Pečovský / Juraj Hríčka

28. 2.

Ut: 19:00

CAVEMAN
Účinkujú: Honza Holík / Jakub Slach

Wüstenrot Teatro

Bratislavské Hudobné Divadlo

Teatro Wüstenrot
DK Ružinov, Ružinovská 28
820 09, Bratislava
www.gedur.sk, gedur@gedur.sk
+421 905 668 070

Predpredaj vstupeniek
Ticketportal

Generálny partner divadla
wüstenrot
STROJNÉ SPONZORÉ | POSITIVNÉ | ČERBY

Hráme pre Vás v DK Ružinov!

Prvé RS-ko v elektrine

Škoda Enyaq Coupé RS iV spája ti-cho a pokoj s nadšením a vzrušením.

Škoda Enyaq s karosériou SUV je najpredávanejším elektromobilom na našom trhu. Verzia Coupé iV má túto pozíciu potvrdiť a my sme si vyskúšali rovno verziu RS.

Karoséria kupé je elegantná, pritom z nej vyžaruje dravosť. Verzia RS má špecifické nárazníky, ktoré tú dravosť ďalej zdôrazňujú. Vozu je elektromotor so 150 kW a 310 Nm, vpredu s 80 kW a 162 Nm, pričom systémový výkon je 220 kW a 460 Nm. To je výkon, ktorý nepotre-

buje komentár. O to viac, že tie parametre sú „elektrické“, a to znamená, že reakcie na plyn sú okamžité. Mne sa ale páči, že v režime Comfort sú reakcie motorov vyžehlené, takže sa s Enyaqom Coupé RS iV dá jazdiť aj pokojne – bez toho, aby s vami neustále cukalo. K tomu pris-

pieva aj adaptívny podvozok, ktorý je v komfortnom režime príjemný. Škoda deklaruje dojazd podľa WLTP 502 – 533 km, reálny dojazd bude niekde okolo 400 km, ale to už s tým, že sa nemusíte nijako zvlášť obmedzovať. Priemerná spotreba bola 19,9 kWh/100 km.

Vlastnou cestou

Suzuki Vitara Hybrid si zachováva cenovú dostupnosť aj možnosť výberu pohonu 2WD a 4WD.

Hybridný pohon pozostáva z 1,5-litrového atmosférického štvorvalca a elektrického motor-generátora

MGU, ktorý je netradične na skrini prevodovky a cez vlastný prevod zo zadnej strany prevodovky vnáša svoj výkon do prevodovky. Samotná prevodovka je klasická šesťstupňová manuálna, ale robotizovaná. To znamená, že spojku aj rade-

nie prevodových stupňov ovláda elektronika. Akumulátor s kapacitou 0,84 kWh je umiestnený pod podlahou kufra. Jeho objem sa tým pádom zmenšil z 375 na 289 dm³, ale zmena sa dotkla priestoru pod dnom. Štandardne využívaný priestor ostal rovnaký. Celá koncepcia hybridného pohonu je relatívne jednoduchá, takže nezvyšuje príliš cenu vozidla. Zaujímavosťou je, že aj hybrid môžete mať s pohonom predných kolies aj s pohonom všetkých štyroch kolies, pričom samotný pohon 4x4 je identický ako pri mild-hybride. Ide o overený systém AllGrip s elektronicky

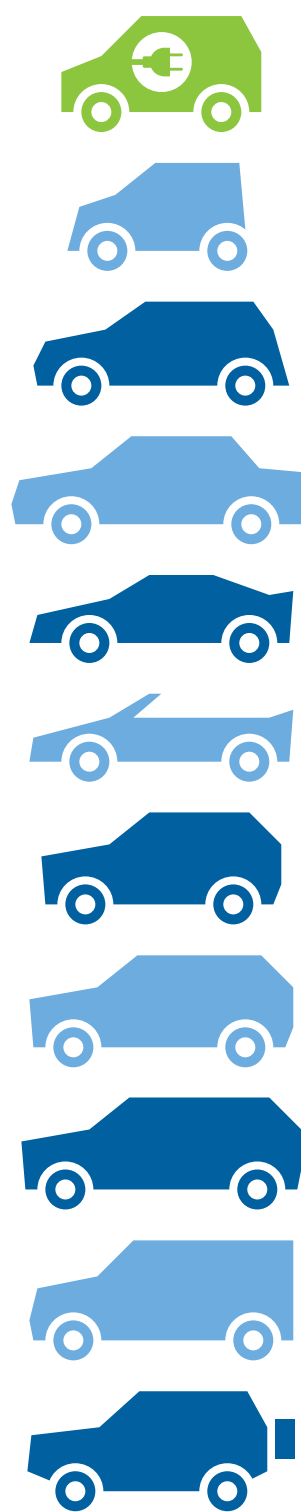
ovládanou lamelovou spojkou na zadnej náprave s režimami Auto, Snow, Sport a Lock. My sme mali verziu 4x4, pričom spotreba 6,1 l/100 km bola na hornej hranici výrobcov udávaného rozsahu vo WLTP 5,8 – 6,1 l/100 km.

Auto magazín Awards 2022

Vyberte si najlepšie auto a hrajte o zaujímavé ceny.

Časopis Auto magazín vyhlasuje 12. ročník čitateľskej ankety Auto magazín Awards o najlepšiu novinku na našom trhu. V každej kategórii si vyberte jeden model, o ktorom si myslíte, že je „naj“ a okrem toho si vyberte jedno auto zo všetkých, o ktorom si myslíte že je „naj“ bez rozdielu kategórií a malo by sa stať absolútnym víťazom ankety Auto magazín Awards 2022. Všetci, ktorí sa zapoja do súťaže, budú zaradení do žrebovania o zaujímavé vecné ceny. Zoznam výhercov zverejníme v časopise Auto magazín 03/2023 a na webe www.automagazin.sk. Hlasovať môžete buď anketovým lístkom z časopisu Auto magazín 12/2022 alebo cez internet na stránke www.automagazin.sk

am
auto magazín
AWARDS
2022

Novinky

Volvo EX90

Je predvojom úplne novej éry značiek Volvo. Je totiž prvým veľkým čisto elektrickým SUV značky, pričom akumulátor s kapacitou 111 kWh sľubuje dojazd 600 km. Kolesá poháňa dvojica elektromotorov s celkovým výkonom 380 kW (517 k), resp. 910 Nm.

Opel Grandland GSe

Po Astre GSe predstavil Opel aj Grandland GSe. Ten prináša športového ducha do segmentu SUV v spojení s plug-in hybridným pohonom. Spaľovací motor má 147 kW, predný elektromotor 81 a zadný 83, celá sústava 221 kW. Maximálna rýchlosť je 235 km/h, zrýchlenie z 0 na 100 km/h za 6 sekúnd a elektrický dojazd 50 km.

Ford Ranger Raptor

Nie je obyčajný pracovný pick-up, ale stroj na zábavu. Pod kapotou je totiž trojlitrové biturbo s 214 kW a 419 Nm, ale dôležitejší je podvozok s vnútornými obtokovými tlmičmi FOX, ktorý zvládne všetko, vrátane skokov.

auto
magazín

VEĽKÁ PREDPLATITEĽSKÁ SÚŤAŽ

Všetkých, ktorí si do 31. 12. 2022 objednájú a zaplatia predplatné nášho časopisu na rok 2023 na www.automagazin.sk, v spoločnosti Mediaprint-Kapa Pressegrasso, a. s., alebo na Slovenskej pošte zaradíme do žrebovania o atraktívne ceny.

Objednaj si Auto magazín a hraj o zaujímavé ceny!

Rubriku pripravuje **AUTO MAGAZÍN**, najčítanejší motoristický časopis na Slovensku

Biznis so šteniatkami bez papierov zažíva boom

Našťastie, zbavovanie sa zvierat ako nevhodných darov po Vianociach, je v rámci Bratislavy a blízkeho okolia na ústupe. Čo ale podľa Kristíny Devínskej zo Slobody Zvierat prekvitá, je obchod so šteniatami bez papierov a množiarne.

Ako v Slobode Zvierat hodnotíte rok 2022 z hľadiska pomoci túlavým či nechceným zvieratkám?

Tento rok je pre nás mimoriadne náročný. Do dnešného dňa sme pomohli 1882 zvieratám. Väčšine sme našli nový domov, v menšej miere išlo o zabehnuté psíky, ktoré sme vrátili pôvodným majiteľom. Vykaastrovali sme a ošetrili 622 voľne žijúcich mačiek.

To musí predstavovať obrovské náklady. Stále je vaším hlavným zdrojom financií na chod útulku príjem z 2 %?

Naším zdrojom financií sú 2 % , príležitostne aj pravidelné menšie finančné

dary podporovateľov, ktorí dôverujú našej práci. Len im vďačíme za to, že môžeme ročne pomôcť tak veľkému počtu zvierat.

Pomáha vám aj štát, prípadne MČ, v ktorej sídlite?

Nedostávame finančnú podporu od štátu. Máme zmluvu o odchýte s magistrátom hlavného mesta, ide o platby za vykonané výjazdy a 24 hodinovú nepretržitú službu asanácie. Tieto financie nepokrývajú všetky naše aktivity na záchranu zvierat, ako je Linka proti krutosti, pomoc ľuďom bez domova alebo pomoc vojnovým utečencom. V útulku na Poliankach im ako jediná

organizácia poskytujeme základné ošetrovanie pre ich zvieratá zdarma. Nezachraňujeme len bratislavské psy, ale aj tie, ktoré sú v núdzi a potrebujú našu pomoc. Aj počas pandémie a karanténnych opatrení sme boli odkázaní len na láskavosť individuálnych darcov. Ani tu nám štát nijak nepomohol.

Čo vás zťažuje najviac?

Kapacitne a finančne nás zťažuje záchrana psov z množiarňí. Tento rok viac ako kedykoľvek predtým, pretože biznis so šteniatkami bez PP zažíva boom. Zachraňujeme z hrozných podmienok ich rodičov,

najmä sučky, ktoré kvôli zlému zdravotnému stavu už nevládzu privádzať na svet ďalšie šteňatá. Ak majú to šťastie, dostanú sa do útulku a neskončia pri ceste za dedinou alebo na smetisku.

Aby mali aj ľudia presnejšiu predstavu, tak akú sumu potrebujete ročne na prežitie?

Vzhľadom na vysoký počet zvierat, ktorým ročne poskytneme azyl, sú to desiatky tisíc eur len za veterinárne faktúry. Samotná prevádzka útulku je veľmi finančne náročná. Zvyšovanie cien dolieha aj na nás.

Akým spôsobom vám aj bežní ľudia môžu na-jejektívnejšie pomôcť?

Adopciou, venčením, záujmom. Sme vďační za materiálnu pomoc vo forme krmiva, diek, čistého posteľného prádla, plachiet či kobercov. Granulky a konzervy pre psíky a mačky, náhradné materské mlieko, sacie podložky, to všetko potrebujeme počas celého roka. Psíkom v zime varíme. Poďakuje-

me sa aj za ryžu a cestoviny. Ak si chcete byť istí, aký je náš aktuálny stav so zásobami našich potrieb, ozvite sa nám na mail: dobrovolnici@slobodazvierat.sk. Radi odpovieme.

Možno si niekto teraz položí otázku, či má vôbec zmysel, aby si nastavil trvalý príkaz napríklad na jedno euro mesačne (ak si viac dovoliť nemôže), aby ho posielal na váš transparentný účet. Má to zmysel? Áno, má. Našu prácu podporujú najviac individuálni darcovia, príležitostne aj na pravidelnej báze, za čo sme nesmierne vďační.

Ktoré ročné obdobie je pre útulok najťažšie a prečo?

Je to práve zima, ktorú máme teraz pred sebou. V tomto období je návštevnosť aj počet adopcií nižší. Najmä pre psíky, ktoré sa dostanú v zime z teplého bytu do útulku a prídu v jednej chvíli prakticky o všetko, je to kritická situácia.

Máme tu obdobie Vianoc, kedy sa ľudia obdarúvajú. Ešte stá-

le si dávajú nevhodné dary v podobe živých tvorov, ktoré následne po Novom roku končia u vás? Ak áno, tak čo by ste ľuďom, ktorí uvažujú o darčeku v podobe zvieratka, odkázali?

Fenomén zbavovania sa zvierat po Vianociach, je v rámci Bratislavy a blízkeho okolia na ústupe. Psy a mačky od nezodpovedných a žiaľ aj krutých majiteľov, zachraňujeme počas celého roka. S príchodom zvieracieho člena do rodiny, musí súhlasiť celá rodina. V prípade psa, môže ísť o záväzok aj na 15 rokov. Treba tiež počítať s finančnou a časovou náročnosťou. Náš útulok je otvorený pre verejnosť denne medzi 12. a 16. hodinou. Odporúčame prísť k nám, zoznámiť sa s našimi psíkmi a dostať sa do prostredia so zvieratami prirodzenou cestou. Kúpiť si šteňa bez preukazu pôvodu na internete, je najhoršia možná voľba, na ktorú skôr či neskôr doplatíte u veterinára.

(vt)

abak, ala, alán	časť celku	časť hlavy	4	skratka pre "a podobne"	alo, animo, deg	zbožie	150 rímskymi číslicami	usade-nina	hyzdi	ibn, sapa, sika	1	dvoj-hláska	zrak	menší ázijský jeleň	pichalo rohmi		národný podnik (skr.)	staršia značka korenia	pes (dets.)	jazero, po rusky		2	potkan, po angl.	seká
mláďa slepky					tatino					pouličný stánok charakteristika					bez šiat						plemeno psa			
pevne chyť					velebil lesklý náter										had začiatok dňa						vánok (bás.) 365 dní			
junáci						chytá rybie vajíčko						vydavateľstvo lietadlo (hovor.)				preveríte Network Address Translat.								
	správa v mobile	oznámili úradom klepetnáč					zn. bank. karty väčšia predsieň						sarmat. jazdec mamička, po angl.					dravý vták výkon Hamšíka				predložka	sta	
citovo sa prudko prejavuj (expr.)				chyba fínske mesto					parlament otrok (kniž.)					iným spôsobom výrobok z mlieka				čistidlo na okná lodka						
Martin (domác.)					štátny majetok tým spôsobom					grécky boh lásky ber (expr.)					obráť korisť						zámedzie (šport.)	športové vreče klub, po angl.		
člen skautingu						moslim. boh teplotný stupeň					faux pas zn. kórej. áut					italiansky herec komisár Cattani škrt'								
	cudzia predpona (život)	výťažok z jačmeňa syn v arab. menách					egyptská abeceda Net operating loss					hornina s obsahom kovu meno sp. Bohúňa cit						nič Vinnetou					Dietlova sestrička	volanie o pomoc
živica podobná asfaltu								nervový záškľb na tvári	dobré, po franc. indické drevo					chorvát. letovisko					hl. mesto Tuniska stratil sily					
Maiga				mákká hudobná tónina	božský Kája pripevní na pás					koniec modlitby des					mydlo (lek.) potom						spevák U2			
onam, po česky (zastar.)						alkohol biblický prvý muž					chvost, po česky ázijský štát					hybský zbojník ziapu					počasie (hovor.) pozdrav			
	papagáj	hromada chyba zuba					indické korenie možno					vyhynutý kočovník arabské m. meno					krompáč línia sedadiel						meno herečky Ryan	hostovská v starom Ríme
hudobná spona								povrch stromov irídium (zn.)					prchavá kvapalina rieka pri Omsku					Pucciniho opera ECV okr. Levoča						
časť noža (zastar.)					hnacia časť motor. vozidla															ošatil				
tatarské jedlo					arabský náčelník				odvaha (hud.)						osud						indická filozofia			

Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk